

4a. Vaststelling Omgevingsvisie NH2050

Er is al meerdere keren in informele sessies over de Omgevingsvisie gesproken. Nu voor het eerst in de commissievergadering. Alle Gedeputeerden zijn aanwezig, zij bepalen zelf wie welke vraag beantwoordt.

Nu volgen de beraadslagingen. De **voorzitter** geeft als eerste het woord aan de heer Leever.

Eerste termijn:

De heer **Leever** (ONH) vraagt aandacht voor de balans tussen economie, groei en leefbaarheid. De economie is dominant aanwezig, met name de groei. Natuurlijk is het belangrijk, maar in de huidige tijd heeft de economie een te dominante positie. Hier doet de PNH volop aan mee.

In het voorstel Omgevingsvisie 2050 speelt de fysieke leefomgeving een essentiële rol. Zaken zoals natuur, bodem, lucht, water, bouwwerken, cultureel erfgoed en landschap. Maar er is nog veel meer. Naast de fysieke leefomgeving is er ook nog geestelijk-sociale leefomgeving. Hoe we als burgers met elkaar samenleven en omgaan. In deze sociale leefomgeving vindt een groot aantal problemen plaats: armoede, werkloosheid, jeugdproblemen, vereenzaming (vooral bij ouderen) en criminaliteit. De Omgevingsvisie gaat hieraan voorbij.

Integrale aanpak van de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie 2050 is een samenvoeging van vele aparte verordeningen en regelingen, waarbij wordt gesuggereerd dat aanvragen van de burger of het bedrijf voor bepaalde activiteiten sneller kunnen worden afgehandeld. Er moeten echter veel zaken bij de beoordeling van een activiteit worden meegenomen. Dit gaat misschien op voor een provincie als Drenthe, maar in een dichtbevolkte provincie zoals Noord-Holland ligt dat anders. Wij moeten met alles rekening houden. Een activiteit moet ook in geografische samenhang worden bekeken. Dit kan inhouden dat de Provincie contact moet opnemen met andere provincies, regio's of gemeenten. Vooral de gemeenten spelen hierbij een rol. Zij zijn het bevoegd gezag voor de meeste activiteiten van burgers en bedrijven met betrekking tot de fysieke leefomgeving. De Provincie heeft een belangrijke bestuurlijk verbindende en regisserende. Ambtenaren moeten integraal geschoold zijn. Dat kost tijd. Bij elk onderdeel van de Omgevingsvisie hoort eigen specifieke kennis. Gaat dat wel lukken?

Dan over de digitalisering. Binnenlands Bestuur heeft meerdere keren naar voren gebracht dat het geen zin heeft om met de Omgevingsvisie te starten als niet alle onderdelen gedigitaliseerd zijn. Hoe staat de Provincie ervoor met digitalisering?

Verschijnsel van krimp en trek naar de grote stad is regelmatig in de media. Beide verschijnselen hebben negatieve gevolgen en bij krimp ontstaat leegstand en nemen voorzieningen af. Bij de trek naar de grote stad zien we de huren en prijzen van woningen extreem stijgen. Alleen tweeverdieners kunnen dit nog betalen. In beide gevallen wordt de samenleving onevenwichtiger in leeftijdsopbouw. ONH zou graag zien dat de provincie daarin sturend optreedt.

Woningbouw. Met de woningtoewijzing heeft de Provincie een middel in handen om daar iets aan te doen. In deze Omgevingsvisie bij de woningtoewijzing staan de MRA en de sterke kernen centraal. Kleinere plaatsen komen niet of te beperkt aan de orde. Vele kleine plaatsen hebben juist een grote behoefte aan woningen en hebben daar ook grond voor, maar de medewerking vanuit de Provincie verloopt stroef. ONH is voor minder woningen naar de grote kernen en de MRA en meer naar de kleinere plaatsen zodat de jeugd daar kan blijven wonen en de samenleving evenwichtig blijft.

Seniorenhuisvesting: aantal 65-plussers neemt in de bevolking nog steeds toe, 20% van Nederland. ONH vindt het nodig dat de Provincie in haar woningtoewijzing rekening houdt met deze groep. Tot 2040 zal deze groep nog toenemen. Meer grotere woningen komen vrij en kleinere seniorenwoningen zijn ideaal voor deze leeftijdsgroep.

Mobiliteit komt uitgebreid aan de orde in de Omgevingsvisie. Ook de fiets krijgt de nodige aandacht. Daar is ONH verheugd over. De ONH wil graag een nieuw onderdeel toevoegen aan de Omgevingsvisie: het Kwaliteitsnetwerk Landbouwverkeer. Niet alleen voor de noordkop, maar voor de hele provincie aanleg van het Kwaliteitsnetwerk Landbouwverkeer. Dat zal bijdragen aan verbetering van de verkeersveiligheid, verkeersafwikkeling, de leefbaarheid en een bewuste locatiekeuze van verkeersaantrekkelijke bestemmingen in het buitengebied. De realisatie van zo'n netwerk is een kwestie van een lange adem, daarom past het juist zeer goed om dit op dit moment op te nemen in de Omgevingsvisie.

De heer **Klein** (CU-SGP) dankt voor de uitgebreide beantwoording door Gedeputeerde Staten. Hij heeft een vraag aan de commissie. Provinciale Staten hebben de commissie MER opdracht gegeven om het MER rapport van advies te voorzien. Hij heeft geconstateerd dat de commissie dat heeft uitbesteed aan Gedeputeerde Staten. Meer naar ons toe trekken, als Provinciale Staten een

meer centrale rol krijgen in het vragen van het advies, het bekijken van het advies en het discussiëren met Gedeputeerde Staten over het advies.

De **voorzitter** stelt voor om dit op te nemen in de agendacommissie.

Reacties van commissie MER vrij kritisch. Kijken hoe we met verdergaande beleidsopties dichter bij realisatie van onze ambities komen. Vraag aan commissie MER om een pas op de plaats te maken. De reactie van Gedeputeerde Staten daarop was dat dit een onderdeel is van de verdere uitwerking binnen de programma's. CU-SGP wil deze discussie nog voeren met Gedeputeerde Staten vóór definitieve vaststelling van de Omgevingsvisie.

Blij verrast met de inhoud van de reacties, veel ondersteuning voor inzet van de Staten om leefbaarheid en gezondheid als belangrijk principe te hanteren. Tegelijkertijd teleurgesteld over de concept antwoorden. Er wordt vaak verwezen naar de uitwerking van de programma's en voorgesteld om niets te veranderen.

Gezondheid en veiligheid, hogere ambities hanteren. De ambities zelf zijn niet scherper. Waarom stellen we die ambities niet scherper?

Verbaasd over thema Schiphol. Er wordt opgeroepen om leefbaarheid meer prioriteit te geven, om de groei te beperken en te koppelen aan de afname van de uitstoot. In de nieuwe versie van de Omgevingsvisie wordt een stap terug gedaan. Nog geen keuzes te maken en te wachten wat er uit de landelijke overleggen komt. Hiermee wordt het lot van de Noord-Hollander in handen van het rijk gelegd. Wij moeten als provinciale overheid opkomen voor de belangen van Noord-Holland. Wat vinden wij van de uitstoot in de toekomst en de multimodale hub?

Grens A10 woningbouw Amsterdam. Gedeputeerde Staten onderschrijven het inwaartse zoneringsprincipe voor Amsterdam. Tegelijkertijd die grens hanteren. Dit is in tegenspraak met elkaar.

Milieuruimte die nodig is voor de circulaire economie. Lastig om in te schatten hoeveel ruimte er nodig is. Kunnen Gedeputeerde Staten een onderbouwing geven voor de benodigde ruimte voor de milieucategorie bedrijven en waarom is de grens met de A10 zo belangrijk?

Mobiliteit: schielsprong nemen. Andere modaliteiten stimuleren en sturen op een modal shift.

Gedeputeerde Staten zeggen terecht dat één modaliteit niet voldoende is. Dit wordt als argument gebruikt om helemaal niet te sturen. Waarom helemaal niet willen sturen?

Energietransitie: meer scherpheid en duidelijkheid bieden. Er wordt geen enkele richting meegegeven.

Als reactie op inspraak: wij zien bijvoorbeeld dat het Noordzeekanaal gebied veel potentie heeft en die willen we ook benutten. Open landschap is daarvoor niet de eerste prioriteit.

Landschap: veel oproepen geweest om drie landschapsregimes te hanteren. Dat komt voort uit angst dat het beschermingsregime wat wij voorstaan voor een klein gebied van de Provincie geldt. Wachten op de uitwerking doet geen recht aan die angst. Hoe stellen we mensen gerust dat met twee beschermingsregimes niet grote delen van de Provincie buiten het beschermingsregime vallen?

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) kijkt niet met volle tevredenheid naar wat er nu voor ligt. De afgelopen jaren zijn er moties ingediend, op- en aanmerkingen gemaakt, deze zijn niet verwerkt, en er is niet naar geluisterd. Balans houden tussen economische groei en leefbaarheid. Mooi streven, maar geen duidelijke keuzes. 'Lokaal wat kan, regionaal wat moet' wordt te pas en te onpas gebruikt. Er wordt geen eindbeeld neergezet, dat kan ook niet in een snel veranderende omgeving. MRA gaat steeds meer als één grote stad functioneren. Dit ondemocratisch gekozen orgaan krijgt steeds meer te zeggen en gaat steeds meer besluiten nemen, waar veel geld mee is gemoeid. 50PLUS is hier geen voorstander van. Meer zeggenschap van overheid en burgers.

De energietransitie speelt een prominente rol in de Omgevingsvisie. Er zijn ook nog andere zaken belangrijk: zorg, welzijn, cultuur en natuur. Niet alle middelen hoeven naar energietransitie en de fasering mag wat matiger. De burger mag niet opdraaien voor de energietransitie doelen van het Rijk en Provincie.

Niet meer windmolenparken op het land.

Inzetten op goed en gedegen OV en aanvullend vervoer. Zorgen dat mensen zich te allen tijde kunnen verplaatsen op een betaalbare en fatsoenlijke manier.

Veilig en betaalbaar wonen voor wie dat niet meer kan met zorg in de omgeving.

Eenzaamheidsbestrijding en het maken van dement-vriendelijke wijken is in de toekomst van levensbelang voor ouderen.

Ouderen worden niet genoemd in deze visie. Provincie Noord-Holland scoort het slechtst ten opzichte van andere provincies als het gaat om huisvesting gecombineerd met zorg voor ouderen.

Alle woningzoekenden hebben het slecht. Het beleid van deze Provincie werkt belemmerend ten aanzien van woningbouwplannen. De Provincie bouwt zelf niet, maar heeft naar de mening van 50PLUS niet genoeg gedaan. Alleen beleid achteraf door middel van versnellingsacties. Veel

gemeenten hebben ingesproken. Ambtenaren, wethouders, bezorgde burgers maken zich ernstig zorgen dat er te weinig wordt gebouwd.

Cijfers op papier geven de doorslag. Geen daadwerkelijke weergave van de realiteit bij gemeenten. Er is voor niemand meer een betaalbare woning te vinden. Niet alleen maar binnenstedelijk bouwen. Af van belemmerend provinciebeleid van kassabon woningbouw. Doel van de Omgevingsvisie is het overlaten aan gemeenten. Geef hen dan ook het vertrouwen om dat te doen. Geen bemoeienis van kleinschalige woningbouw projecten.

Na maart 2019 aan de slag gaan met oneigenlijk benoemen van weidevogel leefgebieden. Die ruimte gebruiken voor kleinschalige woningbouw plannen rondom Amsterdam. Te gek voor woorden dat niemand meer een fatsoenlijke woning kan krijgen binnen de MRA. Het verplaatst zich steeds meer rondom Alkmaar en noordelijker. Het beleid van de Provincie is de afgelopen jaren te vrijblijvend geweest om afspraken te maken met de regio's. Er is de afgelopen jaren niet gebouwd voor doelgroepenbeleid.

Schiphol: ten aanzien van eventuele groei eerst onderzoek afwachten over de geluidsoverlast en gezondheidsklachten die mensen onder de rook van Schiphol ervaren. Dit geldt ook voor woningbouw onder de rook van Schiphol. Dat vindt 50PLUS onverantwoord.

Nogmaals kijken naar beantwoording zienswijze, technische vragen.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vindt de Omgevingsvisie een stap terug. Het voorliggende document is zonder heldere visie. Een vertaling naar de Omgevingsverordening is nog ver weg.

Een voorbeeld is Schiphol. In de koers spraken Gedeputeerde Staten zich uit voor groei. Nu een stap terug en afwachten. Dat lijkt positief, maar is misleidend. Alle scenario's worden open gehouden en de verantwoordelijkheid voor Schiphol wordt bij andere partijen neergelegd. Provincie Noord-Holland heeft de verantwoordelijkheid om de belangen van de Noord-Hollanders die rond Schiphol wonen te behartigen. Gedeputeerde Staten vinden het wel gepast om woningbouw rond Schiphol te stimuleren en niet de ontwikkelingen rondom Schiphol af te wachten. Dit getuigt van een gebrek aan integrale visie.

Verschuilen achter andere overheden is zichtbaar in de tekst over bodemdaling. Gedeputeerde Staten maken zich afhankelijk van andere partijen. Er zijn vergaande mogelijkheden om bodemdaling tegen te gaan en zelfs te herstellen. Wij kunnen die beleidskeuze maken.

Op andere terreinen ontbreekt de verdere stap in de uitwerking. Natuur inclusieve landbouw bijvoorbeeld. Gedeputeerde Bond heeft toegezegd dat een toename van de biodiversiteit een randvoorwaarde en harde eis zou worden voor duurzame agrarische ontwikkeling. Die is in deze tekst niet terug te vinden. Er staat wel "Bij alle ontwikkelingen is er in potentie ruimte voor biodiversiteit." Dat is iets anders.

Een nog groter probleem dan de vertaling van de Koers naar de Omgevingsvisie, is de manier waarop de MER procedure is vormgegeven. Drie verhaallijnen werden in een eerdere fase gepresenteerd als gedachte experiment, niet als keuze alternatief. De drie verhaallijnen uit het debat van 9 oktober 2017 worden niet meer gebruikt. De hoofdconclusies uit het debat worden vastgelegd in de statenvoorzitting die door Provinciale Staten wordt vastgesteld. Dat besluit vormt de basis voor het de concept Omgevingsvisie, de verhaallijnen hebben hun rol als hulpmiddel dan gespeeld. Om inhoudelijke samenhang maar ook de verschillen vanuit uiteenlopende invalshoeken tussen opgaven en vraagstukken simpeler te kunnen maken en het politieke debat te kunnen voeren, zijn de drie verhaallijnen opgesteld. Met opzet zijn dit geen scenario's. De kritiek van de commissie MER is terecht. Dat Gedeputeerde Staten de drie verhaallijnen nu wel als alternatief aandraagt, odat alternatieven noodzakelijk zijn om het plan werkend te maken, is misleidend en ondermijnt het belang van een goede MER. Wat PvdD betreft is er maar één optie. Beleidskeuzes helderder formuleren met duidelijke alternatieven. Dat eerst doen en die vervolgens alsnog in plan MER aan de commissie MER voorleggen. De PvdD acht het voorliggende document niet rijp voor besluitvorming in de Staten.

De heer **Kramer** (GL) waardeert de diverse verbeteringen in het eindconcept. Zoals verankering van de kernwaarden van de Noord-Hollandse landschappen in de Omgevingsverordening. En de inzet op een sociaal inclusieve provincie. GL is positief over de ontwikkelrichting van de Provincie.

Klimaatbestendig, klimaatneutraal, volledig circulair met hoge bodem-, water- en luchtkwaliteit, biodiverse natuur en ecologische verbindingen, waardevol landschap met passende recreatie en natuurinclusief boeren, bouwen en wonen op plekken die zich daarvoor lenen. Echter de ambities zijn onvoldoende concreet en op tal van onderdelen niet haalbaar volgens commissie MER. "Een aantal zaken eerst in aanvulling op MER uitwerken en pas daarna een besluit te nemen over de Omgevingsvisie NH2050. Op die manier kunnen Provinciale Staten het milieubelang volwaardig en integraal meewegen bij hun besluit." Aan dit advies is niet voldaan. Evenmin volstaat het voornemen van Gedeputeerde Staten om de ambities en doelen later uit te werken in programma's en regionale

afspraken. Hiermee worden Provinciale Staten op afstand gezet. Gezien het wettelijke invoeringstraject van de Omgevingswet is er alle tijd voor verdere uitwerking van de visie en aanvulling van de MER. Neem daar de tijd voor.

Het streven naar balans tussen economische groei en leefbaarheid mag er niet toe leiden dat belangrijke keuzes worden doorgeschoven naar de toekomst. De hoofdambitie zou moeten worden gewijzigd in: balans tussen economische ontwikkeling en verbetering van de leefbaarheid. Een vooruitstrevende Provincie moet niet willen terugvallen op minimale wettelijke kaders. Een goede balans veronderstelt een consequente inzet op bovenwettelijke maatregelen. Als het wettelijk kader de ondergrens vormt voor de leefbaarheid, ligt bij concrete afwegingen het klimaat van de groei op de loer.

Schiphol is een mooi voorbeeld. Vanuit een schijnbaar neutrale opstelling wordt gekozen voor het groeiemodel van de nieuwe baas van Schiphol. Groei door verplaatsing van vakantievluchten naar Lelystad en benutting van een deel van de berekende milieuwinst voor de groei van Schiphol. Er wordt voorbij gegaan aan de effecten van gemeten geluidsoverlast, fijnstof, stikstofdioxide en broeikasgassen op de gezondheid van bewoners en het klimaat. Ondanks alarmerende signalen, zoals het WHO advies over de geluidsnormen en gezondheidseffecten, onderzoek Royal Haskoning over normen fijnstof en NO₂, onderzoek naar geluidshinder en prognoses klimaatverandering en zeespiegelstijging. GL kiest voor leefbaarheid, gezondheid en klimaat door in te zetten op het stoppen van de groei en, zo nodig, krimp van Schiphol. Zonder afwenteling van de problemen op Lelystad. Deze keuze is nodig om vervanging van de kortere vluchten door treinverkeer kracht bij te zetten.

De Omgevingsvisie zet in op behoud en versterking van natuur en landschap. Of het instrument van de wezenlijke kenmerken en waarde van natuur en de landschappen voldoende zal zijn, valt te bezien. Voor de natuur is er nog sprake van landelijke wetgeving, voor het landschap niet. Dat door Gedeputeerde Staten wordt gekozen voor een landelijk regime dat uitgaat van twee categorieën gebieden, ziet GL als risicovol. Een regime dat mogelijk geen stand houdt tegen de bouwlobby voor bouwen in het groen, gesteund door gemeenten die zich keren tegen de Provincie. GL ziet graag dat (1) voor waardevolle landschappen gebruik wordt gemaakt van het instrument om bijzondere provinciale landschappen aan te wijzen (Wet Natuurbescherming). Bijvoorbeeld Laag Holland, duinrand, Vechtplas en Gooi. De indeling voorgelegd door de Milieufederatie lijkt GL een werkbare. (2) De waardevolle landschappen en stiltegebieden. De hoofdlijnen van het beschermingsregime worden benoemd en beschreven in de Omgevingsvisie. De uitwerking vindt plaats in de Omgevingsverordening.

GL heeft kritiek op de aanpak van de mobiliteit. Relationele afweging en prioritering vervoersvormen zit vrije vervoerskeuze in de weg. GL pleit voor snelle afronding van het regionale fietsnetwerk. Niet pas in 2050. En een schaa sprong in OV.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) interrumpeert en vraagt als visie niet wordt vastgesteld, hoe dan verder met uitwerking van de Omgevingsverordening?

De heer **Kramer** (GL) antwoordt dat deze opdrachten al naast elkaar lopen. Het schuift inderdaad op in de tijd. GL pleit voor een volwaardiger Omgevingsvisie. Iets doen met de adviezen van de commissie MER.

De heer **Ludriks** (PVV) heeft een aantal vragen aan Gedeputeerden.

Op 5 juli 2018 schreef Minister Ollongren het volgende aan de Tweede Kamer.

“Met de Omgevingswet willen we het stelsel rondom het omgevingsrecht eenvoudiger, beter en gemakkelijker voor burgers, bedrijven en overheden maken. Bij de ontwikkeling van dit stelsel gaat het zowel om herziening van de wet en regelgeving als de implementatie zodat iedereen met en in de geest van de Omgevingswet en de bijbehorende regelgeving kan werken.”

De heer Ludriks vraagt Gedeputeerden of een provinciale omgevingsvisie dan niet juist weer extra druk legt.

Als Gedeputeerde moest kiezen tussen aardwarmte en drinkwatervoorziening, waarvoor zou hij dan kiezen?

Mevrouw **De Groot** (SP) merkt op dat de commissie MER niet tevreden is over de Omgevingsvisie. Zorg voor het milieu is op dit moment het belangrijkste dat speelt. Goede zaak dat Gedeputeerde Staten het advies van de commissie MER geheel of gedeeltelijk (gaan) opvolgen. Daarbij heeft Gedeputeerde Staten ook Provinciale Staten nodig.

Er is een zorg over het voldoende opwekken van energie, heeft dit positieve invloed op de luchtkwaliteit, welke invloed op landschap en natuur, landbouw en biodiversiteit? De SP heeft er niet veel vertrouwen in dat het goed komt. We moeten meer met elkaar over de MER spreken.

De ambities zijn groot en het zijn er veel, ook op het gebied van mobiliteit, veeteelt en landbouw. De SP vindt dat Gedeputeerde Staten een ambivalente houding hebben over het volbouwen van landschap. Binnenstedelijk bouwen is de norm, er zijn op papier voldoende locaties. Gemeenten mogen dit met elkaar en tegen elkaar uitruilen (ontwikkelingsprincipe 12). De gemeenten in Noord-Holland Noord en projectontwikkelaars leggen grote druk op Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten om te bouwen in het buitengebied, terwijl er op papier voldoende mogelijkheden zijn om de woningopgave binnenstedelijk te laten slagen. SP pleit voor uitbreiden van ontwikkelingsprincipe 12. De komende Omgevingsverordening zou hiervoor de juiste plaats zijn, maar SP neemt graag een voorschot op de Omgevingsverordening. Er komt een motie of amendement aan.

SP wil meer invloed de kwaliteit van onze landschappen. In de Omgevingsvisie worden twee soorten landschappen uitgewerkt alsmede de WKW's. SP vraagt zich af of we als Provinciale Staten niet eerder invloed moeten uitoefenen. Bijvoorbeeld door beschermd provinciaal landschap vóór de Omgevingsverordening te bespreken en in te voeren.

Bijvoorbeeld Schiphol. SP vindt de provinciale reactie op de zienswijze van Rijkswaterstaat tekenend. De spanning tussen economische groei en de druk op de leefomgeving is een rode draad in de Omgevingsvisie. Met de Omgevingsvisie proberen we juist de balans te vinden om die spanning te verminderen. Hoe houden we Noord-Holland leefbaar, betaalbaar, schoon en milieuvriendelijk voor iedereen, ook in 2050? Het is de vraag of we hierin met deze Omgevingsvisie zullen slagen.

Mevrouw **Van Andel** (CDA) spreekt haar waardering uit voor de totstandkoming van deze Omgevingsvisie, ook voor de indieners van zienswijzen. Een aantal indieners van zienswijzen hoopt voor een aantal concrete zaken die nu spelen een oplossing te vinden in deze Omgevingsvisie. Daar is dit kader te breed voor. Er is niet uit de Omgevingsvisie te halen of een ontwikkeling wel of niet mag doorgaan. De opgave staat centraal en moet iedere keer integraal worden bekeken op een zo laag mogelijk niveau. Zijn Gedeputeerde Staten bereid om de indieners van deze zienswijzen niet alleen het antwoord te geven dat het niet in de Omgevingsvisie staat, maar ook welke route zij nog wel kunnen bewandelen?

Wat is nu de status van dit stuk? 32 jaar in de toekomst kijken is niet eenvoudig. De wereld verandert snel. Inschattingen en aannames kunnen wijzigen. Er kunnen andere dilemma's ontstaan. CDA gaat ervan uit dat in samenspraak en op een zorgvuldige manier wijzigingen mogelijk zijn in toekomst. De gemeenten hebben allemaal een zienswijze ingediend, al dan niet gezamenlijk. Ze zijn ook bezig met het invullen van hun eigen omgevingsvisie. De gemeenten constateren dat deze provinciale visie nog weinig concreet is. Daarin vraagt men om duidelijkheid. Wat kunnen zij zelf wel of niet doen? Hebben de gemeenten de vrijheid om hun eigen opgave te bepalen? Hoe moeten gemeenten met deze visie omgaan? Op welke manier kunnen of moeten zij deze visie gebruiken voor hun gemeentelijke omgevingsvisie?

CDA constateert dat er veel ruis is ontstaan door kaarten waarin zaken indicatief zijn opgenomen. Mensen die bezig zijn met een project of ontwikkeling lopen er tegenaan dat hun ontwikkeling niet op kaart is terug te vinden. Wat is de meerwaarde van indicatieve kaarten?

Sturingsfilosofie. Het CDA heeft erop aangedrongen deze toe te voegen. Deze is met instemming van gemeenten en andere partijen ontvangen. Lokaal wat kan, regionaal wat moet. De opgave staat centraal, die bepaalt de wijze van sturing en samenwerking. Hoe krijgt dit in de Omgevingsverordening handen en voeten? Deze wordt in nauwe samenwerking met partijen vorm gegeven. Dat gegeven is niet genoeg om deze sturingsfilosofie te waarborgen. Is er in de geest van de Omgevingswet nog sprake van sturing? Hoe wordt de verhouding tussen gemeenten en Provincie nu klassieke verhoudingen gaan verdwijnen? Wordt dit een provincie die faciliterend is aan lokale ambities? Moeten we nu spreken over opgaven en niet meer over provinciale doelen?

Een concrete wijziging van de landschappelijke regimes is met deze visie nog niet aan de orde, maar we werken toe naar een eenvoudig landschappelijk regime met 2 soorten gebieden. Geen weidevogels beschermen in gebieden waar geen weidevogels zijn. Twee landschapsregimes betekent niet dat allerlei regimes gestapeld worden en er zo twee extra strenge landschapsregimes ontstaan. Bodemdaling in de veenweidegebieden. De suggestie dat daar misschien iets aan het waterpeil gedaan zal worden, leidt tot onrust bij agrariërs. Hoe gaat de Provincie hiermee om? In de zoektocht naar manieren om bodemdaling tegen te gaan, blijven uitgaan van het huidige agrarische gebruik en in samenspraak kijken wat de mogelijkheden zijn. Er wordt in deze visie veel gezegd over de landbouw en hoe deze zich zou moeten ontwikkelen. De landbouw is al enorm gebonden aan landelijk beleid en landelijke richtlijnen. CDA vindt het geen goede zaak om daar extra provinciale regels bovenop te zetten. De in de Omgevingsvisie uitgesproken richtlijnen betekenen niet automatisch dat er in de Omgevingsverordening regels voor komen.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) interrumpeert en hoort het CDA zeggen dat zij graag wil dat het huidige waterpeil in de buitengebieden leidend blijft. Is het CDA ervan op de hoogte dat deze Staten de wens

hebben uitgesproken niet alleen bodemdaling te stoppen maar, waar mogelijk, te herstellen? Deelt het CDA de mening dat dat alleen kan als er ook iets wordt gedaan aan het waterpeil?

Mevrouw **Van Andel** (CDA) antwoordt dat zij de mening deelt dat daarnaar gekeken kan worden. Het gesprek moet worden aangegaan met de agrariërs om te kijken hoe dat in samenspraak kan worden vormgegeven, zodat het huidige gebruik zo veel mogelijk kan doorgaan.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) interrumpeert, hij hoort mevrouw Van Andel zeggen dat ze geen extra beleid wil vanuit Noord-Holland betreffende landbouw. Hij vraagt zich af wat er op tegen is om dat in Noord-Holland wel te doen?

Mevrouw **Van Andel** (CDA) antwoordt dat er landelijk via het rijk al veel de goede richting op geregeld wordt. Er zijn geen extra provinciale regels om de landbouw duurzamer te maken. Mevrouw Van Andel vervolgt haar betoog.

Woningbouw: uit de zienswijze wordt duidelijk dat er geen eenduidig beeld bestaat van de opgave. Samenwerkende gemeenten in de kop van Noord-Holland luiden de noodklok. De opgave gaat over meer dan aantallen alleen. Het gaat ook over leefbaarheid en keuzevrijheid. Er is een nadere analyse nodig over wat de opgave precies is in al zijn facetten, ook op de korte termijn en breder bekeken dan CBS cijfers.

Mevrouw **Strens** (D66) spreekt ook haar complimenten uit voor de beantwoording van de zienswijzen. In de zienswijzen zijn veel positieve reacties terug te lezen over de inhoud en het proces.

Gezonde leefomgeving: een aantal reacties vraagt om het tonen van meer ambitie. De mogelijkheden die er zijn voor verbetering aangrijpen. In de visie: "Waar mogelijk zoeken wij ruimte voor verbetering." Dat is een mooie toevoeging, maar het gaat ook om het realiseren van de verbetering. Schiphol: blijft een lust en een last in onze provincie, het blijft zoeken naar goede balans. Uit onderzoeken van de GGD blijkt dat meer mensen geluidsoverlast ervaren in de omgeving van Schiphol. De toevoegingen aan de visie gaan over de bevoegdheden en rol van het rijk. Om het scherp te krijgen: wat wordt de inzet van Noord-Holland als we deze visie vaststellen? Hoe borgen wij de zorg voor een gezonde leefomgeving in de omgeving van Schiphol?

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) interrumpeert en noemt de artikelen waaruit blijkt dat de geluidshinder rondom Schiphol erger is dan is gebleken uit onderzoek. D66 spreekt haar bezorgdheid uit voor de leefbaarheid van burgers, vindt D66 dat er mag worden gebouwd onder de rook van Schiphol?

Mevrouw **Strens** (D66) antwoordt dat ze binnenstedelijk bouwen, ook binnen Schiphol, niet willen tegenhouden. Het is aan de gemeenten of ze daar ontwikkeling willen.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vindt dat gemeenten meer zeggenschap mogen hebben waar gebouwd moet worden. Maar willens en wetens bouwen onder de rook van Schiphol, terwijl je weet dat er veel overlast is en dat de uitstoot van fijnstof slecht is voor de gezondheid, kan mevrouw De Meij niet rijmen.

Mevrouw **Strens** (D66): niet onmogelijk maken, indien de gemeente goede maatregelen treft en de bewoners informeert over mogelijkheden voor binnenstedelijke transitie.

Mevrouw Strens vervolgt haar betoog.

Landschap. Blij met aandacht die er is voor landschap in de visie. Behoeft aan nadere toelichting waarom er is gekozen voor een eenvoudig landschappelijk regime met twee soorten gebieden? D66 is wel voor versimpeling, maar nu voelt het wel kort door de bocht, alsof het maar twee zaken zijn. Dat matcht niet met de veelheid en diversiteit aan landschappen. In de uitvoering wordt verwezen naar de Omgevingsverordening met de wezenlijke kenmerken en waarden van het landschap, inclusief de wijze van bescherming. Waarom dan niet de mogelijkheid voor het instellen van provinciaal landschap?

Wonen: gezien de urgentie en de grote vraag naar woningen is het van belang om snel de slag te maken naar productie van woningen. D66 onderschrijft de lijn om binnenstedelijk te ontwikkelen, vraag gestuurd. Het blijft een uitdaging om vraag en aanbod in balans te brengen. Zowel kwalitatief als kwantitatief de juiste woningen op de juiste plek. Om te kunnen bouwen, kijken hoe de prognoses eruit zien. Als er aanleiding toe is, bijvoorbeeld economische of demografische ontwikkelingen, snel plannen kunnen aanpassen, zodat het matcht met overige lokale en regionale verschillen.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) interrumpeert: mevrouw Strens zegt, “als er aanleiding toe is”. Wat vindt ze van alle insprekers vanavond en de afgelopen drieënhalf jaar? Die zeggen dat de cijfers die de provincie noemt op grond van bevolkingsprognoses niet stroken met de realiteit binnen de gemeenten.

Mevrouw **Strens** (D66) antwoordt dat het zaak is om gebieden waar vraag is, waar veel locaties zijn, tot ontwikkeling te laten komen. De cijfers zijn van belang, maar eerst bouwen wat er kan.

Mevrouw **Van Andel** (CDA) interrumpeert dat het over meer gaat dan het getal over locaties. Kan er gebouwd worden op de plek waar ook mensen willen wonen? Bijvoorbeeld net aan de rand van een kern een paar woningen. Wat vindt mevrouw Strens daarvan?

Mevrouw **Strens** (D66) vindt het van belang om oog te hebben voor lokale en regionale verschillen en te kijken op welke plek behoefte is.

Mevrouw Strens vervolgt haar betoog.

D66 kan met deze visie op het gebied van wonen uit de voeten. De succesfactor ligt met name in de samenwerking en de uitvoering.

Havenstad en Noordzeekanaal gebied. De reactie van de gemeente Amsterdam heeft moeite met de A10 als harde grens. Er is een enorme woningbouw opgave, zeker in en rond Amsterdam. Kunnen Gedeputeerde Staten aangeven welke onderdelen van het plan Havenstad wel mogelijk zijn om te realiseren binnen de randvoorwaarden van deze visie? Willen zij meegaan in het stimuleren van hinder beperkende innovaties, in de toekomst kijken naar functiemenging en inwaardse zonerings? Is die harde grens van de A10 wel nodig?

Mobiliteit: enorme opgave en veel reacties. D66 is het eens met de lijn in de visie dat alle modaliteiten nodig zijn voor een bereikbaar Noord-Holland. In de visie is weinig terug te lezen over de wijze waarop de keuze wordt gemaakt en de afweging tussen de verschillende modaliteiten. Toenemende noodzaak om in sterk verstedelijkte gebieden voorrang te geven aan collectief vervoer boven particulier vervoer. De ruimte is schaars. Hoe wordt die afweging op modaliteitsniveau gemaakt? D66 ziet er graag een multimodale investeringsagenda voor met een bijpassend investeringsbudget.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) sluit zich aan bij de complimenten over het document en vindt het prettig leesbaar.

Nazorg insprekers: niet behandeld bij de Omgevingsverordening. De heer Papineau Salm pleit ervoor om mensen actief mee te nemen en te betrekken bij de volgende fase.

PvdA heeft nog geen algemene visie op het geheel. Aan de hand van een aantal concrete tekstvoorstellen zaken toevoegen of wijzigen.

WHO normen: toevoegen “waar mogelijk eerder” dan 2050.

Groen, water, voldoende stilte. Toevoegen: duisternis toevoegen.

Draagvermogen landschap: stolpenstructuren toevoegen, pagina 20 visie.

Dynamisch schiereiland: tekst over de binnenduinrand. Er staat geen enkel inrichtingsprincipe, het wordt open gelaten. Duidelijker in zetten wat wij willen met de binnenduinrand.

Toevoegen: toegankelijkheid mensen met een lager inkomen in recreatiewoningen.

De heer **Kramer** (VVD) interrumpeert en vraagt waarom de heer Papineau Salm het noodzakelijk acht om dat als provincie op te leggen.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) antwoordt dat het niet gaat om opleggen, maar dat het Kustpact is gesloten. Rondom de duinrand is het onduidelijk. Discussie voeren waar nog zonerings, waar parken toestaan? De visie geeft daar geen houvast aan. Duinrand is een belangrijk element in het Kustpact.

De heer **Kramer** (VVD) vraagt wat zijn vrees is. Wat kan er gebeuren als wij dat niet opnemen en de gemeenten dat wel kunnen uitvoeren?

De heer **Papineau Salm** (PvdA) verwijst naar een artikel in de Volkskrant over recreatieparken die worden opgekocht, en mensen met een laag inkomen die uit hun recreatiewoning moeten. Gemeenten zien dit als een leuk model om meer recreatiewoningen toe te voegen in de binnenduinrand. Rust en ruimte moeten worden behouden. Zijn angst is dat die discussie nu wordt omzeild.

De heer Papineau Salm vervolgt zijn betoog.

Metropool in ontwikkeling, Schiphol. Het rijk is aan zet voor de toekomst na 2020. PvdA vindt dat wij onze piketpalen slaan in deze visie. Terugdringen geluidsoverlast, zorgen voor gezonde lucht en

veiligheid. Dat zijn de handvaten van Gedeputeerden om te onderhandelen met het rijk. Zoals het er nu staat, gaan we blanco de onderhandeling in. Geen goede zaak.
OV in metropool meer visionair. PvdA mist in de Omgevingsvisie de dynamiek in OV visie van Gedeputeerde.
Metropolitaan Landschap. PvdA is verbaasd dat het Groene hart daar niet in voorkomt en ziet deze graag toegevoegd.
Landschap In deze visie scherper doen.

De heer **Klein** (CU-SGP) interrumpeert. De heer Papineau Salm lijkt een soort wensenlijst op te geven voor de Omgevingsvisie. Er wordt nu gesproken over de reacties naar aanleiding van de inspraak. Op 28 mei is er gesproken over de Omgevingsvisie.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) geeft aan dat we als Staten iets moeten doen met de inspraakreacties. Hij haalt hier dingen uit naar voren.
De heer Papineau Salm vervolgt zijn betoog.
Provinciaal landschap of gebruik maken van de parkadviezen.
Sterke regio's, verbetering bereikbaarheid OV in landelijk gebied. Dat mist in de visie.
Goede regie door de Provincie. Staat nog niet bij 'Kritische succesfactoren'. Toevoegen: "goede regie".
Woningbouw. Zwaar onderwerp waar mensen zich terecht veel zorgen over maken. De heer Papineau Salm is blij met wijziging in tekst, maar deze voldoet niet aan de vele zienwijzen. PvdA wil graag een serieuze reactie op het Bidbook Noord Hollandse gemeenten. Binnenstedelijk bouwen rondom kern Hoorn, Alkmaar en Den Helder.

De heer **Kramer** (VVD) interrumpeert en vraagt wat de heer Papineau Salm zelf van het Bidbook vindt.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) antwoordt dat de PvdA dit uitstekend vindt. Zij doen een aanbod om sneller binnenstedelijk een aantal woningen in die drie kernen te bouwen. Past op nieuwe filosofie 'Regio aan zet'. Hier moeten we positiever op reageren.

Mevrouw **Strens** (D66) interrumpeert en vraagt hoe de heer Papineau Salm aankijkt tegen de aantallen in het Bidbook.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) wordt een beetje moe van de aantallen en wil daarvan af. Het gaat erom dat mensen behoefte hebben aan woningen. De gemeenten moeten dat gaan doen en dat vertrouwen moeten we aan de gemeenten geven. Meer vertrouwen aan de kleine kernen. Geen dure villa's, geen macht aan ontwikkelaars. Bouwen naar behoefte, de gemeenten moeten hiervoor meer ruimte krijgen. In visie ruimer formuleren.
De heer Papineau Salm vervolgt zijn betoog.
Nieuwe energie, klimaatdoelen. Toevoegen van windturbines op bedrijventerreinen. Jammer dat dat er niet in staat.
Gooi- en Vechtstreek is zeer geschikt voor geochemie.
TBO organisaties, graag reactie van Gedeputeerde Staten of ze dit kunnen overnemen.
Bodemdaling gaat om de acceptatie van mensen.
Noodzakelijke samenwerking met omliggende waterprovincies. Afgelopen zomer met de droogte gezien dat de samenwerking heel belangrijk is.
Voordracht die in november wordt behandeld. Een aantal sectorale nota's wordt afgeschaft. De heer Papineau Salm vraagt zich af of dat verantwoord is. De PvdA zal de visie steunen, maar deze is vrij algemeen. Kan de ambtenaar hiermee aan de slag en tevens een aantal sectorale nota's afschaffen?

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) interrumpeert en merkt op dat dit een flinke lijst is met verbeteringen. Moeten er wellicht meer tijd worden genomen voor dit document? Niet in november overhaast hierover moeten beslissen.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) wil de visie graag vaststellen. Ankerpunt om verder te werken. Hij vraagt zich wel af of we onszelf in de vingers snijden door sectorale nota's af te schaffen. Heb je dan nog genoeg houvast als Provincie om je beleid op te maken?

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vraagt of de heer Papineau Salm erop tegen is om de visie na het kerstreces vast te stellen? Dan hebben we de tijd om de aandachtspunten te bekijken, om te kijken of de zienswijzen aanleiding geven om er anders mee om te gaan en om de MER procedure beter te doen. Wat is erop tegen om deze visie niet in november vast te stellen?

De heer **Papineau Salm** (PvdA) antwoordt dat dit document nodig is om verder te kunnen werken. Het gaat alleen om een aantal tekstuele wijzigingen en aanvullingen. De vraag is of de bestaande nota in november moet worden ingetrokken.

De heer **Kramer** (VVD) vindt dat hier een goede visie ligt. De VVD is niet op alle punten blij, niet alles is duidelijk, maar wel een goede basis waar we verder mee kunnen voor de Omgevingsverordening.. Er werd bij de insprekers voornamelijk gesproken over het woningdossier. De heer Kramer is blij dat de PvdA meer beweging wil om ook boven MRA ruimte te bieden voor meer woningbouw. MRA wordt nu als grens gezien tot waar 200.000 woningen worden gebouwd. Daarboven de beperking van 223.000 woningen. Kan die grens wat losser worden gezien? Hoorn, Almere en Alkmaar op dezelfde afstand tot Amsterdam. Ook ruimte bieden voor woningen die de heer Papineau Salm noemt. De heer Kramer hoort bij de kleinere partijen de behoefte om meer vast te leggen dan noodzakelijk is. Hij denkt juist dat er minder moet worden vastgelegd in de visie en wachten op de uitvoering bij de Omgevingsverordening.

Beantwoording door Gedeputeerden

Gedeputeerde **Geldhof**: de Omgevingsvisie NH2050 heeft ter visie gelegen, er zijn zienswijzen ingediend. Daaruit bleek de betrokkenheid van de samenleving. Hoe willen wij dat de Provincie Noord-Holland richting geeft aan de ontwikkeling tot 2050?

Gedeputeerden hebben de nota van beantwoording opgesteld, de mensen zijn erover geïnformeerd. Vandaag wordt er niet opnieuw op de zienswijzen ingegaan. Zienswijzen zijn ingediend, ze hebben antwoord gekregen. Nu met Staten bespreken. Gedeputeerden gaan nu niet nog een keer reageren op de insprekers.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) refereert aan de tekst. Vaststellen door Provinciale Staten gebeurt in november, daarna wordt het opgestuurd naar de mensen die het hebben ingediend.

Gedeputeerde **Geldhof** antwoordt dat de zienswijzen zijn ingediend. Gedeputeerde Staten hebben een antwoord geformuleerd. De indieners van een zienswijze hebben de nota van beantwoording gekregen. De zienswijzen en de reactie daarop door Gedeputeerde Staten worden nu besproken met Provinciale Staten. En of hun zienswijze al dan niet heeft geleid tot een aanpassing in de Omgevingsvisie. De insprekers hebben de gelegenheid gehad om het woord tot de commissie te richten. Dan reageren Gedeputeerde Staten niet nogmaals op de zienswijzen.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) doet een oproep om de mensen vast te houden en ze te betrekken bij de Omgevingsverordening.

Gedeputeerde **Geldhof** antwoordt dat bij de vertaling naar de Omgevingsverordening de mensen ook in het hele proces worden meegenomen. De insprekers van vanavond hebben zich tot Provinciale Staten gericht, niet tot Gedeputeerde Staten. Bij hele specifieke onderwerpen hebben Gedeputeerde Staten laten weten hoe ze zich bij een ander programma kunnen melden.

Gedeputeerde **Geldhof** dankt voor de complimenten. Er ligt een evenwichtig stuk. Meer dan twee jaar mee bezig. Het slotstuk ligt nu voor ter finale bespreking en hopelijk tot vaststelling. Bestuursfilosofie en het langjarig karakter van de visie. Soms bieden we teveel ruimte, andere keer zijn we niet concreet genoeg. Zoeken naar balans tussen richting geven en wendbaar en flexibel zijn. Dat is een zoektocht. Daarom soms niet concreet zaken vastleggen. Maar wel richting geven. Gedeputeerde Geldhof denkt dat die balans is gevonden. Klassieke verhoudingen veranderen. De provincie was de regelgever en de toets, nu juist samen met de omgeving tot oplossingen komen. Filosofie: 'Lokaal wat kan, regionaal wat moet'. De opgave stellen we centraal. De visie gaat over het waarom en wat, benoemt de lange termijn ambities en de ontwikkelrichting naar de toekomst. Het hoe gaat over de acties op de korte en middellange termijn, die worden uitgewerkt in de Omgevingsverordening en programma's.

Er is veel gezegd over de woningbouw. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat we wendbaar en flexibel blijven. Het is ingewikkeld, de betaalbaarheid van woningen is voor veel mensen lastig om te bereiken, prijzen stijgen, wachttijden lopen op. Ondanks veel forse inspanningen door gemeenten, wordt er minder gebouwd dan volgens de prognoses had gekund. We zijn aan de slag om de knelpunten te definiëren. Waarom wordt er niet gebouwd volgens prognose? Hoe kunnen we dat oplossen? Provincie heeft de knelpunten geïnventariseerd en 15 miljoen euro ter beschikking gesteld om de knelpunten aan te pakken. Daar zijn we mee aan de slag. We komen van ver en moeten het

met zijn allen doen. Niet alleen provincie, gemeenten of rijk, maar samen oppakken. Uitgangspunt van de ontwikkelprincipes in de Omgevingsvisie is vraag gestuurd. Primair binnenstedelijke bouw, nabij OV knooppunten. Noord Holland boven Amsterdam gaat om binnenstedelijk en OV knooppunten. Dat vinden Gedeputeerde Staten ook heel belangrijk. Gesprek aangaan waar die moeten komen. Hoe met regio in gesprek gaan? De invulling is nog onduidelijk.

De heer **Kramer** (VVD) interrumpeert dat er veel onduidelijkheid is over binnenstedelijk en primair bouwen bij OV knooppunten. Is er dan wel ruimte om in kleine kernen te bouwen? Vitaliteit en leefbaarheid in kleine kernen borgen.

Mevrouw **Geldhof** antwoordt dat dat niet specifiek in de Omgevingsvisie thuis hoort. Dat is de uitwerking in het reguliere woonbeleid. Regio's bepalen met elkaar waar en in welke kernen woningen kunnen worden toegevoegd. Dat moeten ze goed onderbouwen.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt wat 'vraag gestuurd' betekent? Gemeenten vragen om meer woningen dan in onze visie staat. Is dat wat bewoners vragen of wat de regio vraagt?

Gedeputeerde **Geldhof** antwoordt dat 'vraag gestuurd' over de kwalitatieve en kwantitatieve vraag gaat, gebaseerd op de prognoses. In de Omgevingsvisie staat het ijkpunt van de prognoses, 123.000. Maar het is een flexibel instrument. We willen wendbaar en flexibel zijn. Elke twee jaar worden de prognoses bijgesteld op basis van de actuele ontwikkelingen, indien er aanleiding toe is. Als de regio aan de slag wil, hoe ziet de onderbouwing eruit? Het is aan de regio om met elkaar te bepalen waar ze de woning willen toevoegen? Bij welke kernen?

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) merkt op dat daar een groot probleem zit. Een aantal gemeenten rond Amsterdam blijven het afwijzen. Die gemeenten weten waar er behoefte is. Ze willen buiten hun kern een aantal woningen neerzetten, het gaat niet om duizenden woningen. Wordt stelselmatig afgewezen. Niet te rijmen met flexibel en wendbaar zijn.

Gedeputeerde **Geldhof** voegt er nog aan toe dat het altijd is gebaseerd op actuele prognoses. Dat is het wendbare. Er zijn provinciale belangen die in acht moeten worden genomen. Dat is de beperking. Het voorbeeld in Middellie, daar ligt een weidevogel leefgebied. Dat is een beperking.

Mevrouw **Van Andel** (CDA): het gaat om opgaven die centraal staan, integraal bekijken. Hoeveel plannen die zacht zijn kunnen zo snel mogelijk hard worden? Wanneer volgt daarover een nadere analyse?

Gedeputeerde **Geldhof**: dit reikt verder dan de visie in de Omgevingsvisie. De jaarlijkse Woonmonitor wordt eind november naar de Staten gestuurd. Volgende week vindt er een technische briefing plaats. Hier worden de eerste resultaten uit de Woonmonitor gepresenteerd. Dit soort vragen worden daarin meegenomen. Wat is de plancapaciteit? Wat is de prognose? Waar kan het landen? Wat wordt er wel of niet gebouwd? Wat had gebouwd kunnen worden en is niet gebouwd? Hoe is de daadwerkelijke huishoudensontwikkeling?

Gedeputeerde Geldhof vervolgt haar betoog.

Binnenduinrand. PvdA maakt zich daar zorgen over. Bestaande regimes blijven bestaan. Het huidige instrumentarium voldoet. Technische vragen zijn beantwoord. Bij de zonering binnenduinrand gaat het over complexere afwegingen dan voor het strand. Vorige week is een brief gestuurd waarin is uitgelegd op welke wijze het traject voor het strand is afgesloten. Voor de duinen hoeven geen nieuwe afspraken te worden gemaakt omdat die al voldoende bescherming geniet. Voor de binnenduinrand wordt dit meegenomen. Het huidige instrumentarium blijft bestaan op weg naar de Omgevingsverordening. Omdat het complexer is, er komen veel meer dingen samen zoals toerisme, recreatie, landbouw en natuur. Dat wordt op een andere manier opgepakt dan bij het Kustpact is gedaan. In het antwoord op de technische vragen wordt verwezen naar die brief.

Landschap: niet in geslaagd om het voor iedereen begrijpelijk op te schrijven. In meerdere zienswijzen wordt opgeroepen om meer duidelijkheid en scherpte aan te brengen in ontwikkelprincipes voor het landschap. Niet alleen in het onderscheid in twee typen regimes. We willen versimpelen, het is nu te ingewikkeld. Er zijn teveel lagen van systemen die over elkaar heen liggen. De twee gebieden: Natura 2000 gebieden (daar kan niets) en binnenstedelijke plekken. Daar kunnen heel veel ontwikkelingen plaatsvinden. Daarnaast het buitengebied, te verdelen in twee soorten gebieden. Gebieden die veel bescherming genieten en gebieden die in mindere mate bescherming genieten. Hoe dat moet worden ingevuld, dat is het proces op weg naar de Omgevingsverordening.

De heer **Kramer** (VVD) interrumpeert. Gedeputeerde Geldhof gebruikt als voorbeeld de duinen. Natura 2000 gebieden, is dat TOP landschap? Of staat dat er los van?

Gedeputeerde **Geldhof** roept op om de terminologie los te laten. De uitwerking van de buitengebieden, gebieden die in meer of mindere mate bescherming nodig hebben, vindt plaats bij de uitwerking van de Omgevingsverordening. Daarbij zullen alle relevante partijen worden betrokken.

De heer **Kramer** (VVD): Natura 2000 valt op dit moment onder NNN.

Gedeputeerde **Geldhof** geeft aan dat dat niet hoeft.

De heer **Kramer** (VVD): blijven, naast NNN gebieden, Natura 2000, bufferzone en weidevogel leefgebieden intact? Komen daarnaast de landschapstypen? Wat krijgt wel of niet bescherming?

Gedeputeerde **Geldhof**: er zijn plekken waar helemaal niets kan en er zijn steden. Dat zijn de twee uitersten. Daarbinnen twee soorten gebieden, plekken die meer bescherming nodig hebben en plekken die in mindere mate bescherming nodig hebben. Hoe daarbinnen deze worden gepositioneerd, dat is de zoektocht op weg naar de Omgevingsverordening.

Mevrouw **Van Andel** (CDA): bekent dit dat er binnenstedelijk alles mag en binnen duinen niets? En dat gebieden daartussen altijd een beschermingsregime hebben?

Gedeputeerde **Geldhof**: is er geen enkele bescherming voor het buitengebied, dan kan het hele buitengebied worden vol gelegd met zonnepanelen, windmolens, huizen, bedrijventerreinen.

Mevrouw **Van Andel** (CDA) bedoelt, hebben alle gebieden straks een bepaalde vorm van een landschapsregime, dus een landschapsbescherming?

Gedeputeerde **Geldhof** antwoordt dat het niet specifiek landschap hoeft te zijn. Dit komt in uitdrukking in de uitwerking. Waarom twee regimes? Er zijn twee onderscheidende typen gebieden die nadere uitwerking verdienen, vertaald richting Omgevingsverordening. Het moet simpeler worden.

Voor mevrouw **Strens** (D66) voelt het nog niet simpeler. Het is nog niet voor iedereen duidelijk, wellicht nog schriftelijk aanvullen. Er zijn twee soorten gebieden, zijn er binnen het soort gebied (één met meer en één met minder bescherming) subcategorieën te maken?

Gedeputeerde **Geldhof** antwoordt dat dat zou kunnen. Maar dat weten we nog niet. Het doel is simpeler maken. Hoe zich dat vorm geeft, dat is de zoektocht. Ze wil de verwarring wegnemen dat, zoals het er staat, dit dus leidt tot twee regimes.

Wat is de meerwaarde van de Indicatieve kaarten? Je probeert te verbeelden wat je bedoelt. Met kaarten wil je illustreren wat je bedoelt, zonder dat er rechten aan ontleend kunnen worden. Het is indicatief. Het kan niet concreet worden opgeschreven, er kan niet 32 jaar vooruit worden gekeken. Zo abstract mogelijk. Wel laten zien wat je probeert te illustreren. Bijvoorbeeld niet de kleuren weglaten. Bedoeld om een beeld te geven. Kaarten hebben wel geleid tot verduidelijking.

Plan MER. Het commentaar door de commissie gegeven ging over het abstractieniveau. Door het hoge abstractieniveau van de visie (we willen juist niet alles concreet vastleggen, niet meer wendbaar en flexibel), is het resultaat van het plan MER zelf ook abstract. De uitkomst van het MER moet met deze relativering worden bekeken en ingeschat. Om in de uitvoeringsfase van de visie de effecten te kunnen beoordelen, is er parallel aan het opstellen van de Omgevingsvisie met plan MER een doorlopende Effectmonitor ontwikkeld. Die monitor gaat functioneren als vinger aan de pols. Informatie uit plan MER en toegepaste indicatoren zijn basis geweest voor de Effectmonitor. Die monitor zal naar verwachting in voorjaar 2019 operationeel worden. Steeds meer van abstract naar concreet doordat je effecten meet, welke richting gaat het op, daarmee doelen halen..

Vervallen de verordeningen nu? Nee, de verordeningen niet, de afzonderlijke visies wel, die worden ingetrokken. Het wordt eenvoudiger, van acht visies naar één strategische visie. Pas als er een Omgevingsverordening is, dan vervallen de onderliggende verordeningen.

Mevrouw **Strens** (D66) had een vraag gesteld over het instellen van provinciale landschappen.

De heer **Kramer** (VVD) had een vraag gesteld over de grens van de MRA met betrekking tot de woningaantallen per regio, of dat losgelaten kan worden.

Mevrouw **Van Andel** (CDA) had gevraagd hoe gemeenten moeten omgaan met deze visie met betrekking tot hun eigen Omgevingsvisie. En ze had gevraagd of we nu moeten spreken over opgave in provincie en niet meer over provinciale doelen.

De **voorzitter** geeft aan dat deze vragen kunnen worden vastgehouden voor andere Gedeputeerden en voor de tweede termijn. Hij geeft het woord aan Gedeputeerde Tekin.

Gedeputeerde **Tekin**:

Schiphol, multimodale hub, staat erin, pagina 32, 69. Met wat er nu in staat, zijn we veel scherper dan vóór de zomer. Niet alleen maar uitstoot en geluid, maar ook gezondheid en veiligheid zijn meegenomen, dat zijn de piketpalen. Die staan in het stuk. Op 8 november met elkaar verder praten over het stuk van BRS. Dat betekent niet dat wij geen zorgplicht hebben aan de omgeving van Schiphol. Gedeputeerde van Noord-Holland die Schiphol in portefeuille heeft, is ook delegatieleider van BRS. Niet alleen de lasten, maar ook de lusten. Namens GRS en BRS over de toekomst van Schiphol praten, er komen allerlei rapporten uit, bijvoorbeeld over ultra fijnstof en hinder. BRS: komende jaren de tijd voor nemen om goede afspraken te maken. Deze onderwerpen zijn benoemd in de Omgevingsvisie.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt om een A4-tje met specifieke punten.

Gedeputeerde **Tekin** verwijst naar pagina 32, 37, 69 van de Omgevingsvisie. BRS reikt tot 2030. Niet hele inzet BRS in Omgevingsvisie vertalen. Thema's die wij van belang vinden, staan hierin vermeld. Doorgaan met de toekomst van Schiphol, eerst antwoorden op die thema's.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD): in het koersdocument sprak Gedeputeerde Tekin zich nog uit voor groei, nu een aantal zaken eerst afwachten, waaronder gezondheidsaspect. Houdt Gedeputeerde Tekin nu ook rekening met een scenario van krimp?

Gedeputeerde **Tekin** verwijst naar 8 november. De uitsplitsing naar kortere en langere termijn is niet gemaakt in de Omgevingsvisie. Van belang dat die onderwerpen nu bij de kop worden gepakt. In de kern aanpakken, niet meer in de marge. Geen duiding in al die rapporten. Waar gaan we nou eigenlijk over? De systeemverantwoordelijke is de Minister met de Tweede Kamer. Wij zijn onderdeel van BRS delegatie. Indien aan ORS tafel niet tot overeenstemming wordt gekomen, allemaal individueel kamerleden benaderen. Gedeputeerde Tekin is daar niet van, aan ORS tafel onderwerpen oppakken.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vindt dat Gedeputeerde Tekin zich nu verschuilt achter andere overheden. Een paar maanden geleden sprak hij zich nog uit voor groei, daar is hij op terug gekomen. Wat betekent dat concreet? Als al die onderzoeken (plan MER, geluidsonderzoek, WHO normen) hiertoe aanleiding geven, is Gedeputeerde Tekin dan bereid om een visie te kiezen op Schiphol dat rekening houdt met een scenario waarin er niet gegroeid kan worden.

Gedeputeerde **Tekin** verwijst naar de notitie. De discussie wordt op 8 november gevoerd.

De heer **Klein** (CU-SGP) heeft een vraag over de scherpere piketpaaltjes (pagina 37). Hier staat: "Voordat er keuzes worden gemaakt, moet er eerst helderheid komen over de toekomstige ontwikkelingen van de luchtvaart. In de tussentijdse periode moet vooral de hub-functie in stand blijven." Dat zijn toch geen piketpaaltjes?

Gedeputeerde **Tekin** vraagt of de heer Klein de onderwerpen over gezondheid geen piketpaaltjes vindt? De piketpaaltjes staan erin.

Gedeputeerde Tekin vervolgt zijn betoog.

WHO normen. Hebben we een andere ambitie als eerder? Nee, dat hebben we niet. We pakken kansen als deze zich voordoen. Gedeputeerde Staten kunnen dat niet afdwingen. Landelijke en Europese normen. De Minister komt met een Luchtkwaliteit actieplan. Als daar iets anders in staat, dan zijn we als provincie ondergeschikt. We gaan er nu vanuit dat we toewerken naar WHO-normen. Voorbeeld Luchtkwaliteitsrapport, laat zien dat we metingen WHO-normen halen. Dat betekent niet dat we achterover leunen.

Weidevogel leefgebieden. Kan die eruit? Die zekerheid kan Gedeputeerde Tekin niet geven. Alles wordt bekeken. Eén van de insprekers was bang dat stiltegebieden zouden vervallen, dat gaat niet gebeuren. Hoe dat een plek krijgt in een beschermingsregime, daar kan Gedeputeerde Tekin nu geen antwoord op geven.

De heer **Kramer** (VVD): er zijn nu gebieden toegewezen waar nauwelijks of geen weidevogels zitten. Gaat die bescherming er nu af? Moet er dan een nieuw regime op komen?

Gedeputeerde **Tekin** kan daar nu geen antwoord op geven. Bij voorbereiding op deze Omgevingsvisie een kaartje gekregen met elf of twaalf beschermingsregimes. Daar willen we van af, meer eenduidigheid en duidelijkheid, voor onszelf, maar ook voor gemeenten en anderen.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) pleit ervoor om regime niet van open ruimte of weidevogel leefgebied af te halen.

Gedeputeerde **Tekin**: het is nog te prematuur om afspraken te maken over provinciaal landschap. Daar komen we nog op terug.

Gedeputeerde **Post** vindt het voorstel van de heer Leever voor een Kwaliteitsnetwerk landbouw creatief. Nu kijken wat er gaat gebeuren met landbouw voertuigen. Er kan nu geen netwerk worden vastgesteld. Dat is nu een beetje laat, was handiger geweest om dat in het voorjaar te zeggen. Op provinciale wegen willen wij geen landbouwverkeer toestaan. Wel als wettelijke snelheid landbouw voertuigen wordt verhoogd. Is al een keer afgewezen in de Kamer omdat het was gekoppeld aan de kentekenplicht voor landbouw voertuigen. Daar wordt opnieuw over gesproken. Dan zien waar op de provinciale wegen wel landbouw voertuigen kunnen worden toegestaan.

De heer **Leever** (ONH) zal het rapport Friesland aan Gedeputeerde Post toezenden. Het is een zeer verhelderend rapport. We zijn een agri provincie, waarin een grotere intensiteit van de weg door landbouw voertuigen wordt bewerkstelligd. In het voorjaar had de heer Leever hier nog geen kennis over. Is wel iets om te overdenken en mee te nemen.

Gedeputeerde **Post** geeft aan dat dat niet gaat niet gebeuren. Er zijn grote verschillen tussen Friesland en Noord-Holland. Twee van de wegen zijn de N242 en de N201, de drukste provinciale wegen. Grote kans op ongelukken. Groot verschil tussen Friesland en Noord-Holland is de intensiteit van het normale verkeer. Deze stromen niet met elkaar vermengen, dat leidt tot onveiligheid. Gedeputeerde Post is benieuwd naar het rapport. Maar ze gaat niet in op de suggestie. Gedeputeerde Post vervolgt haar betoog.

A10 als harde grens voor de woningbouw. Waarom is deze grens zo belangrijk? Amsterdam geeft deze ook als grens aan. Met alle gemeenten in Noordzeekanaal gebied is de visie Noordzeekanaal gebied opgesteld. Daarin staat de grens voor bedrijvigheid bij ring A10 als gegeven. Alle gemeenten in de regio hebben hiermee ingestemd, ook de gemeente Amsterdam. Netjes om wat als regio breed is onderschreven te hanteren. Een belangrijk argument is dat wij bezig zijn met het nemen van maatregelen ten behoeve van de energietransitie. Op dit moment bezig met opstellen van de ontwikkelstrategie energietransitie. Daaruit blijkt dat, als je de energietransitie wilt vormgeven in het Noordzeekanaal gebied, draaischijf voor de energietransitie, zowel de fysieke ruimte als milieuruimte in het Noordzeekanaal gebied hard nodig is. Als je bijvoorbeeld aan CO² reductie wilt doen, toe wilt naar een circulaire economie, dan zal de fysieke ruimte en de milieuruimte toenemen en zal de milieubelasting eerst toenemen voordat die afneemt. Daarom hebben we die ruimte nodig en is het niet verstandig om daar woningbouw te laten plaatsvinden.

De heer **Klein** (CU-SGP) las dat ook in de omgevingsvisie zelf. Is daar een goede onderbouwing voor? Zijn er rapporten die aangeven hoe groot die ruimte is?

Gedeputeerde Post antwoordt dat er binnen afzienbare tijd een rapport. Dat wordt definitief op het moment dat het Klimaatakkoord wordt gesloten. Die lopen samen op. Op 15 november komt het Bestuursplatform bij elkaar. Gedeputeerde Post houdt de commissie op de hoogte.

Mevrouw **Strens** (D66): A10 ook in de plannen van Amsterdam zelf.

Gedeputeerde Post antwoordt dat het gaat om het enige hoekje dat buiten de ring A10 valt, de rest valt binnen de ring. Dat betekent niet dat, als je de A10 als grens havengebied hanteert, je de havenstad volledig kunt reduceren. Omdat je de milieuruimte van de bedrijven buiten de ring nodig hebt en die slaan teug naar binnen de ring. Amsterdam wil dit adaptief programmeren en de stad

naar buiten toe werken. Op het moment dat je innovatieve maatregelen neemt, zou je tot ring A10 kunnen bouwen en havenstad kunnen uitvoeren. Maar dat is op dit moment nog niet te zeggen. Op het moment dat we zouden overwegen om met biobrandstoffen of waterstof te werken in havengebied, dan neemt de overslag van de kolen en benzine af. Maar dan wordt de veiligheidscontour groter, dus meer milieuruimte nodig. Hetzelfde geldt over geluid.

Gedeputeerde **Post** beantwoordt de vraag van de heer Papineau Salm over het Terbrugge terrein. Bedrijven aan de overkant van het water maken zich zorgen omdat op het terrein woningen geprojecteerd zijn die vallen binnen de milieucontouren. Door de gemeente wordt verondersteld dat problemen zich vanzelf zullen oplossen. Maar hoe dan? Het gaat om innovatieve ontwikkelingen die nog niet bekend zijn. Bedrijven krijgen te maken met overburen die vallen onder milieuzonering. Daarmee roep je de klachten al over je af. Een bedrijf vindt in de politiek aanzienlijk minder oor dan een groep klagende bewoners.

De vraag van de heer Klein op sturen op modal shift, dat wij nu helemaal niet zouden sturen. Wij sturen op mobiliteit in zijn geheel. Wil je deze regio mobiel houden, dan heb je alle modaliteiten nodig. Insteek van ons College is dat het niet aan de overheid is om mensen op te leggen van welk vervoermiddel zij gebruik moeten maken, zij moeten zelf die keuze maken. Dan stuur je niet, maar faciliteer je alle modaliteiten.

Werken aan schaa sprong OV. Bezig met OV toekomstbeeld. Niet synchroon met de Omgevingsvisie. De provincie gaat niet over het ruimtelijk beslag, vooral bij het spoor, dat is aan het rijk. Het OV toekomstbeeld nationaal wordt opgesteld door het rijk. Regionaal door de provincie. De effecten op ruimtelijk beslag vinden hun terugslag in de nationale omgevingsvisie. Het gaat meer om rijks infrastructuur dan om provinciale infrastructuur. Openbaar vervoer heeft niet direct een ruimtelijk beslag. Behalve bij het aanleggen van vrije busbanen. Het moet blijken waar dat nuttig en nodig is uit OV toekomstbeeld.

Hoe wordt afgewogen in mobiliteit? Het is niet zo dat met de Omgevingsvisie het onderwerp mobiliteit is afgerond. We zijn nog bezig met programma en agenda mobiliteit. Tegelijk ook bezig met actualiseren Investeringsstrategie. Gedeputeerde Post wil de suggestie wegnemen dat wij die afweging niet maken. Als het gaat om de aanleg van infrastructuur, werken wij altijd op basis van duurzame verstedelijking. Dat betekent dat je ook altijd kijkt naar eerst het beter benutten van het bestaande. Voordat je overgaat tot aanleg van iets nieuws altijd eerst kijken of er met de inzet van openbaar vervoer alternatieven kunnen worden gevonden voor de aanleg van nieuwe infrastructuur. Bijvoorbeeld bij de discussie over de A8/A9, er ruimschoots onderzoek is geweest waaruit bleek dat openbaar vervoer de problematiek niet oplost. In Haarlemmermeer Zuid doen we beiden. Zowel infrastructuur bus aanleggen als voor de auto. Het is altijd de afweging, is er een oplossing te bereiken met OV, is er een oplossing te bereiken met beter benutten. Pas in laatste instantie kiezen voor aanleg van infrastructuur, omdat dat ook de duurste oplossing is.

Vraag van de heer Papineau Salm of je sectorale nota's kunt afschaffen. PVVP: ja. Dat is opgenomen in de Omgevingsvisie. Maar de uitwerking daarvan in agenda mobiliteit.

Gedeputeerde **Bond**: bedrijventerreinen zijn nodig. Om geld te verdienen, banen te behouden. We zijn zuinig op bedrijventerreinen. We willen voorkomen dat we nieuwe bedrijventerreinen moeten aanleggen. Daarom ook PLABEKA en Convenant Noord-Holland Noord, goede afstemming vraag en aanbod.

MRA is geen besluitvormingsorgaan. Drie platformen op het gebied van wonen, mobiliteit en economie. Geen democratische legitimatie. Dat gebeurt in de Staten en de verschillende raden van deelnemende gemeenten.

Natuur inclusieve landbouw, schaalvergroting accepteren, anders kunnen de investeringen niet worden gedaan. Dat zal leiden tot verbetering van de biodiversiteit.

Gedeputeerde **Van der Hoek**:

Energietransitie begint bij de gemeente. Zij moeten aangeven waar zij behoefte aan hebben, waar zij draagvlak en mogelijkheden zien. Waar zij met de infrastructuur naar toe kunnen. Vervolgens kijken wij hoe we dat regionaal bij elkaar brengen. Er is beleid. Binnen dat beleid werken we nu. Waar komen gemeenten zelf mee en hoe raakt dat aan het beleid dat er nu is en hoe gaan we daarmee om? Niet aan voorkant, dat gaat in tegen het uitgangspunt van deze visie.

Stolpenlandschap: het gaat over de inclusiviteit van de historische kenmerken. Beleid zoals Leidraad Cultuurhistorie en Landschappen zijn van toepassing. In uitwerking spelen deze een rol.

Kiezen voor aardwarmte of drinkwater, als het erop aankomt. Dat is niet te voorspellen. Alle rapporten laten ook zien wat de risico's zijn. Afweging veiligheidsrisico's.

Gedeputeerde **Loggen**:

Digitalisering provincie, staat in zomernota 2016. Ook in het kader van ambities Kompas 2020. Er is een Concern Information Officer (CIO) aangesteld, concern information plan gemaakt. We zijn goed op weg, in kopgroep Nederlandse provincies. We zijn er nog niet. In begroting komend jaar vragen wij extra budgetten voor data strategie en cyber security.

Woningbouw, vraag van het CDA. Gedeputeerde Loggen gaat geen toezegging doen. Afsproken dat we eerst met richting gevende uitspraken komen. Dan consulteren met stakeholders (agrariërs, waterschappen) en uitkomsten reflecteren. Ook wat betreft haalbaarheid, betaalbaarheid en draagvlak.

Beschikbaarheid water. Geen water, dan zal de bodemdaling niet snel afremmen. Overleg tussen waterprovincies, Waterschappen, Deltaprogramma. Breed programma waarin wordt gesproken over droogte. De keten heeft afgelopen zomer goed gefunctioneerd. Opmerking dat Friesland al ons water opdrinkt, kan Gedeputeerde Loggen niet goed plaatsen. Niet Friesland is boosdoener in Nederlandse watersysteem, maar de stad Rotterdam. 85% van ons beschikbare zoetwater wordt naar Rijnmond geleid om de zoutindringing te beperken.

De **voorzitter** schorst de vergadering om 22.50 uur. De tweede termijn volgt op maandag 5 november vanaf 20.00 uur.

Vervolg vergadering op 5 november 20.00 uur

De **voorzitter** opent de vergadering, het vervolg op de vergadering van 29 oktober 2018, om 20.00 uur en heet alle aanwezigen welkom.

Er zijn afmeldingen ontvangen van de heren Ludriks (PVV) en Kaptheijns (PVV).

Vorige week zijn er insprekers gehoord en bevestigd. Een uitgebreide eerste termijn waarin iedereen aan het woord is gekomen en vragen heeft gesteld en discussiepunten ter tafel gebracht.

Gedeputeerde Geldhof zal de vragen van commissieleden die zijn ingediend, beantwoorden.

Als er nog vragen onbeantwoord zijn gebleven, dan is daar nu de gelegenheid voor.

De commissieleden hebben de voorvisie van het verslag ontvangen. Er zijn opmerkingen ontvangen over het verslag, deze wordt behandeld in de vergadering van 3 december.

De heer Kramer (VVD) heeft aangegeven dat zijn onderwerp verplaatst mag worden naar de vergadering van 3 december.

De inbreng van ONH en 50PLUS wordt meegenomen in de tweede ronde van de Omgevingsvisie.

4a. Vaststelling Omgevingsvisie NH2050

Tweede termijn

De voordracht en de bijbehorende stukken worden besproken met het doel Provinciale Staten te adviseren over de vaststelling van de Omgevingsvisie NH2050, de vaststelling van de Nota van Beantwoording en de overige daarmee samenhangende besluiten in de voordracht.

Er zijn nog een aantal vragen open gebleven:

- Mevrouw **Strens** (D66) had een vraag gesteld over het instellen van provinciale landschappen.
- De heer **Kramer** (VVD) had een vraag gesteld over de grens van de MRA met betrekking tot de woningaantallen per regio, of dat losgelaten kan worden.
- Mevrouw **Van Andel** (CDA) had gevraagd hoe gemeenten moeten omgaan met deze visie met betrekking tot hun eigen Omgevingsvisie. En ze had gevraagd of we nu moeten spreken over opgave in provincie en niet meer over provinciale doelen.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) verwijst naar de discussienota die ONH en 50PLUS gezamenlijk hebben opgesteld. In de Omgevingsvisie komt het woord 'ouderen' niet voor. Van het grootste belang dat er voldoende woningen voor ouderen worden gebouwd, in combinatie met zorg. Tussen 2030-2040 is een groot deel van de bevolking boven de 80. Provincie moet daarop inhaken. In Omgevingsvisie tot

2050 niet mee bezig, geen goede zaak. Het gaat met name om betaalbare woningen. Mensen met een goed gevulde portemonnee zijn meestal hoger opgeleid, die vinden hun weg wel. Het is zaak dat de provincie stuurt bij corporaties en ontwikkelaars zodat dat soort woningen van de grond komen.

De heer **Leever** (ONH) vindt ouderen- en seniorenwoningen van essentieel belang. Wezenlijk punt van aandacht in de Omgevingsvisie. Hij hoopt dat dat deel nog geïmplementeerd kan worden.

Mevrouw **De Groot** (SP) reageert op het voorstel van ONH en 50PLUS. Ook zij vindt dat ouderenbeleid mag worden opgenomen in de Omgevingsvisie. Dat geldt ook voor andere doelgroepen, aangewezen op een sociale huurwoning.

De heer **Kramer** (VVD) interrumpeert en vraagt waarom de provincie zich hiermee moet bemoeien. Is dat niet de taak voor gemeenten? Als de provincie het zou moeten regelen, niet specifiek voor ouderen, maar woningen geschikt maken voor elke doelgroep.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS): het vrijblijvende beleid van de Provincie in de afgelopen jaren heeft geen zoden aan de dijk gezet. Alternatieve woonvormen blijven achter in Noord Holland. Dan moet de Provincie zich er wel mee bemoeien.

Mevrouw **Van Andel** (CDA) vindt dat de Provincie zich er wel mee mag bemoeien, maar in het kader van regie en aan gemeenten duidelijk maken dat het belangrijk is. Alle groepen moeten kunnen wonen. Ze is niet voor opnemen in de Omgevingsvisie. Het past niet in de Omgevingsvisie om dit specifieke onderwerp op te nemen.

De heer **Voskuil** (PvdA) sluit zich aan bij de opmerking om ouderen niet eruit te lichten als je ook nog andere criteria hebt, bijvoorbeeld 'jongeren' komt ook maar één keer voor in de Omgevingsvisie. Er is niet minder belang bij jongerenhuisvesting. Op de lijn van mevrouw De Groot, alle categorieën. Met de generalisatie dat het nergens gewerkt heeft, is de heer Voskuil het niet eens. Er zijn gemeenten die er voortvarend mee aan de slag zijn gegaan, bijvoorbeeld Purmerend, Alkmaar, Zaanstad. Het hangt ook af van het College. Moeten wij dit als Provincie oppakken? Het systeem is in het leven geroepen om de sturing van bovenaf los te laten.

De heer **Leever** (ONH) vindt dat de Provincie hier zeker een rol in heeft: Ladder, woningcontingenten toedelen. Staat dit niet in verhouding tot wat gemeenten willen, dan als provincie wel een rol. Deze rol bij gemeenten neerleggen, niet bij de Provincie.

De heer **Voskuil** merkt op dat de Ladder iets is van het rijk, uit BRO. Dat contingenten niet aansluiten bij de vraag waar gemeenten willen bouwen, is een andere discussie. Naar Provincie toetrekken, afbreuk doen aan een deel van de gemeentelijke autonomie, die net daar naartoe is gelegd. Gemeenten stimuleren om betaalbare woningen te bouwen.

De heer **Kramer** (GL) heeft geen bezwaar tegen een passage in de Omgevingsvisie over wonen, omdat de Woonvisie komt te vervallen. Zo formuleren dat het niet specifiek over ouderen gaat. Op een wijze dat het de bevoegdheden van de gemeenten niet aantast. Hij zou het liefste willen dat de ambtenaren die aan de Omgevingsvisie werken, een passage bedenken. Amendement om in het schema te blijven.

De heer **Klein** (CU-SGP) kan zich vinden in de opmerking van de heer Kramer (GL). De Omgevingsvisie gaat hierover, er staat dat er aandacht moet zijn voor kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van het woningcontingent. Een toelichting toevoegen dat we denken aan verschillende aspecten, of er voldoende ruimte is voor ouderen, jongeren, kleine en grote gezinnen. Dan doen we recht aan het belang van het probleem en gaan we niet op de stoel van de gemeente zitten. Wij geven hiermee aan dat wij dat een belangrijk aspect van de kwalitatieve vraag vinden.

De heer **Struben** (D66) geeft aan dat sommige ouderen ongewild te lang in een huis blijven zitten, geen coach en geen aanbod. Moet dat het in de Omgevingsvisie? Het is algemeen woonbeleid. Meer ruimte bieden aan corporaties, aandacht voor vragen. Verhuiscoach instellen, niet in Omgevingsvisie regelen. Naar rijk toe aangeven, geef er aandacht aan. Laat corporaties meer betaalbare woningen maken, niet alleen voor starters, maar ook voor ouderen en de midden sector. Meer ruimte geven aan corporaties. Er staat in de Omgevingsvisie op de langere termijn het nodige over wonen, dat is voldoende. In uitwerking aandacht hiervoor.

Mevrouw **De Groot** (SP) interrumpeert en noemt de controlerende rol van de Provincie, het College van Gedeputeerden. Is het niet verstandig om in visie vast te leggen dat elke groep aan bod komt.

De heer **Struben** (D66) heeft niet het idee dat in de Omgevingsvisie groepen worden uitgesloten. Als je ze noemt, moet je ze allemaal noemen. Belangrijker om samen met gemeenten regionale uitwerkingen te maken die gedifferentieerd zijn. Waar je met gemeenten samen probeert te komen tot een passend programma. Corporaties moeten ruimte krijgen.

De **voorzitter** sluit dit onderwerp af en geeft het woord aan mevrouw De Groot voor haar vervolg betoog over de Omgevingsvisie.

Mevrouw **De Groot** (SP):

In de eerste termijn zijn er door de sprekers veel zaken naar voren gebracht. Onder andere door sprekers Texel en Schagen, dat er te weinig woningen zijn voor oorspronkelijke bewoners en mensen die er werken. Mevrouw De Groot vraagt zich af of dit zo is. Demografische cijfers wijzen erop dat er voldoende plannen zijn om voldoende woningen te bouwen. Gaan de sprekers uit van andere cijfers? De SP realiseert zich dat er in sommige gebieden niet genoeg gebouwd kan worden, bijvoorbeeld weidevogel leefgebieden. Aan kleinere kernen worden vaak geen sociale huurwoningen toegevoegd. Daar is wel het meeste behoefte aan.

De heer **Kramer** (VVD) interrumpeert en vraagt om het bij de feiten te laten. Er zou behoefte zijn aan sociale woningbouw. Er zijn voldoende sociale woningen, maar ze worden soms bewoond door mensen die er geen recht op hebben.

Mevrouw **De Groot** (SP):

Er is juist gebleken dat mensen die eigenlijk in een sociale huurwoning horen, in een woning wonen die te duur voor ze is. Dat aantal gaat ver boven mensen die ten onrechte in een sociale huurwoning wonen.

Projectontwikkelaars willen bouwen op plaatsen waar ze grond gekocht hebben. In de grootste kern bouwen is duurder en ingewikkelder. Vooralsnog wil de SP dat eerst alle mogelijkheden worden benut in gebieden waar al woningen staan. Goedkoop personeel van tuinbouw en bouwbedrijven en expats moeten ook wonen. Zij kopen woningen op die vóór hen van anderen waren. Vluchtelingen moeten ook wonen. Zij hebben de eerste rechten op goedkope huurwoningen, want ze kunnen nergens anders naar toe. Geen vrijbrief om de open groene gebieden nog meer vol te bouwen. Eerst kijken hoe ver we komen in bestaand bebouwd gebied.

De heer **Kramer** (VVD): vluchtelingen eerst omdat ze nergens anders naar toe kunnen? Maar hoe zit het dan met iemand die geschieden is met kinderen?

Mevrouw **De Groot** (SP) antwoordt dat die ook rechten hebben.

De heer **Kramer** (VVD) vraagt waarom statushouders dan de eerste rechten krijgen?

Mevrouw **De Groot** (SP) antwoordt dat mensen met een verblijfsvergunning ook moeten kunnen wonen in een sociale huurwoning.

De heer **Kramer** (VVD): en al die jongeren dan? Die moeten wel twaalf jaar op een lijst wachten?

Mevrouw **De Groot** (SP) antwoordt dat het zo niet geregeld is.

Mevrouw De Groot (SP) vervolgt haar betoog.

Bewoners Waterland willen niet dat er buiten bestaand bebouwd gebied wordt gebouwd. Zij leven in de MRA regio, waar verstedelijking een hoge vlucht heeft genomen en elke snipper groen bevochten moet worden. Het voorland voor Noord-Holland Noord. Haast maken om van voormalige weidevogel leefgebieden en bufferzones zo snel mogelijk beschermd provinciaal landschap te maken. Zodat groen groen blijft en niet wordt opgeslokt door bedrijventerreinen en woningen. Hoe oplossen? Snel regels voor beschermd provinciaal landschap. Aan de gemeente Schagen en Texel vragen om de woningwensen te onderbouwen met harde cijfers.

Commissie MER is het niet met alles in de concept Omgevingsvisie eens. SP hecht er veel waarde aan dat, wat de commissie MER heeft gezegd, wordt opgenomen in de concept Omgevingsvisie.

Mevrouw **Strens** (D66) wil nog op een drietal punten terugkomen.

Noordzeekanaal gebied en Havenstad. Bij mogelijke innovatieve technieken, is de Provincie dan bereid om te kijken welke inwaardse saneringsopties er zijn?

Landschap: wijziging PRV 2015. Toen vervielen nationale landschappen. D66 heeft toen met PvdA in een gezamenlijke motie aandacht gevraagd voor het aanwijzen van provinciale landschappen. Dat ziet mevrouw Strens niet terug in de Omgevingsvisie. Wordt daar in de uitwerking naar gekeken?

Twee soorten gebieden: gebieden voor meer en grote ontwikkelingen, gebieden voor kleinschalige ontwikkelingen. Is dat niet te weinig? Op deze twee vastleggen? Zitten in het beschermde landschap nog onderverdelingen? Nog niet scherp.

Advies commissie MER: doorlopende Effectmonitor genoemd. Hier wil mevrouw Strens graag toelichting over.

Naast de Omgevingsvisie komen programma's. Komt er een plan MER per programma?

Mevrouw **Vermaas** (PvdD):

Plan MER: commissie was kritisch. Is de aanvulling door Gedeputeerde Staten, rapport Tauw, voldoende? Er zijn geen alternatieven voor de huidige Omgevingsvisie. Het is een wettelijke verplichting dat er in het plan MER alternatieven worden aangedragen, waarvan de milieueffecten worden berekend, zodat er iets te vergelijken en kiezen valt. De verhaallijnen zijn een denkrichting geweest. Voldoet deze MER wel aan de eisen? Er zijn veel zienswijzen ingediend over het belang van een goede leefomgeving en milieu. Doet de huidige MER procedure daar wel voldoende recht aan? Mevrouw Vermaas hoort graag een reactie van de commissieleden. Gedeputeerde Staten hebben een aanvulling geschreven op het plan MER. Dat is wat PvdD niet voldoende, wel benieuwd wanneer daar een reactie op komt van de commissie MER? Dat is essentieel voor de behandeling van de Omgevingsvisie in de Staten volgende week. Hebben we dan al de reactie van de commissie MER op de aanvulling? Dan kunnen we niet de milieueffecten beoordelen.

Benieuwd hoe het zit met de programma's. Per programma een plan MER? Wel alternatieven aandragen? Wat zijn de alternatieven en hoe stellen we die vast?

Meer aandacht voor behoud en verbetering van de leefomgeving dan nu het geval is. Dat gevoel wordt gedeeld door degenen die een zienswijze hebben ingediend.

De heer **Kramer** (GL) sluit zich aan bij het punt over MER door mevrouw Vermaas.

Schiphol. Hetgeen gezegd door Gedeputeerde, brengt GL niet op andere beoordeling van de tekst. Deze is te vrijblijvend. Vermelding relevante thema's niet voldoende. Richting meegeven in de tekst. GL komt, al dan niet met andere partijen, met een amendement.

Landschap. Het antwoord van Gedeputeerde vorige week heeft niet tot duidelijkheid geleid. Alle landschappen benoemen die waardevol zijn. Hoe we omgaan met bescherming landschappen, moet wel duidelijk zijn. Indeling in twee landschapstypen schiet tekort. GL bereidt zich voor op bijstelling van de tekst waarin evident moet zijn dat landschappen beschermd moeten worden.

Mobiliteit. Ingaand op het pleidooi van Gedeputeerde Post. Infrastructuur beter benutten. Daar staat GL achter, geen overbodige infrastructuur aanleggen. Gedeputeerde Post betreft dat vooral op het OV. Moet ook gelden voor gebruik van de weg.

A10 als grens voor de woningbouw. Wat valt daarbuiten? Noorder IJplas, dat hoort bij het woonleefgebied. Daar komen geen windmolens of energievoorzieningen. Omgeving station Sloterdijk. Daar is een ontwikkeling gaande van een gemengde buurt van bedrijven en woningen die aansluit bij het OV knooppunten programma. Grens weglaten, met beperkingen. Niet persé A10. Westelijke contour aanhouden van Havenstad.

De heer **Kramer** (VVD) interrumpeert en refereert aan inspreker mevrouw Tiel over bedrijventerreinen categorie 3a/3b. Hoe zou GL dat willen oplossen? Waar moeten die naartoe?

De heer **Kramer** (GL) heeft het niet onmiddellijk over uitplaatsen. Als je de grens niet bij A10 trekt, kan er een incentive vanuit gaan. Niet verkeerd als bedrijven hun bedrijfsvoering milieuvriendelijker maken. Op grond van dat feit is het niet meer mogelijk om door te gaan met bedrijven die daar niet mee te combineren zijn. Lijn trekken om dat gebied.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt nog aandacht voor vier punten.

Suggesties gedaan ter versterking van de voorliggende tekst. De punten staan in het verslag. Zien Gedeputeerde Staten kans om iets met die suggesties te doen?

Schiphol. Blij dat piketpalen scherper zijn dan in de eerdere versie. Piketpalen staan heel versnipperd.

De heer **Klein** (CU-SGP) kan de piketpalen niet vinden. De heer Papineau Salm antwoordt: op blz. 32, 37 en 69.

De heer **Papineau Salm** (PvdA): minder overlast voor omwonenden en minder luchtvervuiling. Suggestie om ze prominenter in de tekst te zetten, bijvoorbeeld in een kader.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) interrumpeert en merkt op dat de PvdA begaan is met omwonenden bij bouwen en overlast. Waarom is PvdA dan voorstander van bouwen onder de rook van Schiphol? Mensen daar niet aan bloot stellen, terwijl er nu al zoveel overlast is.

De heer **Papineau Salm** (PvdA):

Het is een keuze van de gemeente en bewoners om dat te doen. Mensen willen er blijven wonen, dat is hun eigen keuze.

De heer **Kramer** (GL) interrumpeert en vraagt als de heer Papineau Salm verwijst naar gemeenten, waarom is hij dan akkoord met een passage in Omgevingsvisie die gaat over dat op sommige plekken, zoals bij Schiphol, mensen onder minder ideale omstandigheden zullen wonen. Moet die passage er niet uit?

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt zich af waarom deze eruit zou moeten. Het is ook nodig voor woningbouw. Gemeenten geven dat zelf aan. Er is lang op aangedrongen, blij dat de kans er is, onder voorwaarden, door gemeenten bepaald. Onderhandelingen Schiphol komen eraan. Punt van veiligheid, moet beter. Meenemen in onderhandeling, in volgende fase beter zijn. Dat is de inzet van de Provincie, duidelijk in de tekst. Landschappenregimes. Zoals het er nu staat, kunnen mensen er niet mee uit de voeten. Suggestie om deze benaderingswijze met twee soorten gebieden te schrappen. En deze te vervangen, aantal en inhoud worden later bepaald. Niet 10 regimes, maar meer dan nu.

De heer **Kramer** (VVD) interrumpeert en vraagt waar de heer Papineau Salm bang voor is? De Ladder is er en meer punten waarop bescherming is. Waarom meer bescherming?

De heer **Papineau Salm** (PvdA):

We kennen een aantal karakteristieke landschappen: Beemster, Schermer, Waterland, Laag Holland, West Friesland, duinen, Texel. Die hebben hun geschiedenis en deze wil je behouden en ontwikkelen. Dat ontbreekt aan de huidige formulering in de Omgevingsvisie.

De heer **Kramer** (GL) interrumpeert en refereert aan het Waterlandberaad. Die zijn aan het denken over een alternatieve tekst. Is de heer Papineau Salm bereid om met coalitie en oppositie te kijken of we met een gezamenlijke tekst kunnen komen?

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt nu eerst aan Gedeputeerde Staten of ze bereid zijn om de tekst te wijzigen en dit vóór maandag te laten weten. Daarna kijkt hij verder.

De heer Papineau Salm vervolgt zijn betoog.

Wonen. Het credo voor de komende tijd is bouwen, bouwen en nog eens bouwen. Maakt de voorliggende tekst van de Omgevingsvisie dit credo mogelijk in de uitvoering? Hebben we bij Provincie en gemeenten binnen een jaar een overzicht van alle beschikbare binnenstedelijke locaties? Zo nee, onderzoek doen?

In het hoofdstuk sterke kern, sterke regio's, pagina 22 over beleid woningbouw Noord-Holland Noord (niet MRA gebied). Prima, wijzigingen aangebracht. Is dit voldoende voor Noord-Hollandse gemeenten (Medemblik, Warmenhuizen, Texel)? Niet genoeg woningen, niet genoeg aantallen. Kunnen de gemeenten hiermee aan de slag?

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) interrumpeert en vraagt aan de heer Papineau Salm waarom hij alles aan Gedeputeerde Staten vraagt? Hij stelt een retorische vraag.

De heer **Papineau Salm** antwoordt dat het om de gewijzigde tekst gaat ten opzichte van de eerste visie. Daar verwacht hij een reactie van Gedeputeerde Staten op.

De heer **Klein** (CU-SGP):

Maken zich zorgen over de reactie van Gedeputeerde Staten op het advies van commissie MER. Nog niet overtuigd dat het voldoende is en ook niet of zij de Omgevingsvisie kunnen vaststellen. Havenstad. CU-SGP kan zich vinden in de uitleg van Gedeputeerde. De huidige situatie wordt als uitgangspunt genomen.

Tekst over het landschapsregime wat cryptisch, niet anders uit te leggen dan twee regimes. Toch nauwelijks anders te lezen. De heer Klein doet het voorstel dat Gedeputeerde Staten met een gewijzigd tekstvoorstel komen die de intentie goed verwoord.

Schiphol. CU-SGP kan de piketpaaltjes echt niet vinden. Ze zijn te diep geslagen en daarmee verdwenen. Dat moet veranderen. Ons uitgangspunt duidelijk in Omgevingsvisie zetten. Bij het vaststellen van de Koers kraakhelder: groei is alleen mogelijk als de uitstoot en overlast afnemen. Als Staten vastgesteld, ook in een extra motie. Moet terugkomen in de Omgevingsvisie, anders nemen we onszelf niet serieus. Prima dat Gedeputeerde Tekin gaat praten met andere partijen, dit meenemen als minimale eis.

Mobiliteit. Modal shift nastreven. Gekeken naar de inspraakreacties. Het overgrote deel van de reacties van gemeenten noemt dat als bezwaar van de huidige Omgevingsvisie. Waarom houden Gedeputeerde Staten vast aan keuzevrijheid en niet aan modal shift? Inzetten op versteviging gebruik OV en fiets. Is het de Omgevingsvisie van Gedeputeerde Staten of van Noord-Holland?

Mevrouw **Van Andel** (CDA):

Het CDA wil nog doorvragen op de sturingsfilosofie. Provincie was regelgever en toetsers, nu juist samen met omgeving tot oplossingen komen. Dit moet ertoe leiden dat de Provincie meer gebruik gaat maken van maatwerk en terughoudend moet zijn met regels stellen in de Omgevingsverordening. Hoe ziet die verandering er straks uit?

Landschapsregimes. Tekst moet duidelijker. De insteek van de exercitie van het eenvoudiger maken van de landschapsregimes moet er niet toe leiden dat elk gebied onder bescherming van de Provincie valt. Geen stapeling van regels. De Provincie niet op slot zetten, maar juiste balans tussen bescherming en ontwikkeling.

Wat is de reactie van Gedeputeerde op de sprekers? Hoe luistert Gedeputeerde naar wethouders en woningbouwverenigingen die, letterlijk en figuurlijk, de ruimte nodig hebben om mensen te kunnen huisvesten. Hoe reageert Gedeputeerde specifiek op het verhaal van Texel? De 'status aparte' in het Regionaal kwalitatief Woningbouwprogramma 2020 doet kennelijk zijn werk nog niet. Is Gedeputeerde het hiermee eens en zo nee, waarom niet?

Nut indicatieve kaarten. Het heeft mensen op het verkeerde been gezet. Volgens Gedeputeerde Staten kun je sommige zaken niet concreet opschrijven, daarom teken je ze. Maar als je iets niet concreet kunt opschrijven, kun je het zeker niet concreet tekenen. Als een kaart indicatief is, zegt het in feite niets. Een plaatje of infographic kan een tekst illustreren, maar een kaart kun je niet indicatief tekenen. In de visie moet duidelijk staan dat ze indicatief zijn, in het vervolg minder of helemaal geen gebruik van maken.

De heer **Kramer** (VVD) merkt op dat iedereen het erover eens is dat er gebouwd moet worden in Noord-Holland. Vervolgens wil men wel allerlei beperkingen opleggen. SP wil voornamelijk sociale woningbouw realiseren.

Mevrouw **De Meij** (SP) interrumpeert en zegt dat daar die lange wachtlijsten zijn.

De heer **Kramer** (VVD) is het daarmee eens en de enige oplossing is om meer te bouwen, dan worden woningen ook meer betaalbaar. Er is nu een gigantisch tekort aan woningen in Noord-Holland waardoor de prijzen alleen maar worden opgedreven. De oplossing is niet alleen binnenstedelijk, soms ook buitenstedelijk. PvdA zei in de eerste termijn dat er soms ook ruimte moet zijn om buitenstedelijk kleine locaties voor de kernen mogelijk te maken. Dat betekent niet ongebreideld buitenstedelijk bouwen, maar wel inhaalslag maken. Niet alles op slot zetten, niet meer landschapsregimes. De heer Kramer wil graag duidelijkheid van Gedeputeerde Staten. Hoe gaan ze dat invullen? Blijven de huidige regimes voor weidevogel leefgebieden bestaan of vallen deze dadelijk onder de twee landschapsregimes?

De heer **Leever** (ONH) wil nog reageren op de beantwoording van Gedeputeerde Loggen met betrekking tot de digitalisering. Hij vindt daar veel vaagheden in staan, geen concrete afstemming naar aanleiding van de vraagstelling. De heer Leever doet een beroep op Gedeputeerde Loggen om concreter te zijn.

De heer **Papineau Salm** heeft het verzoek neergelegd bij Gedeputeerde Staten om te kijken naar de sprekers met betrekking tot uitbreiding woningcontingenten in hun gemeenten. De heer Leever zou alle gemeenten in de kop willen vertegenwoordigen.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) antwoordt dat het voor alle gemeenten in de kop geldt.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) heeft de reacties van verschillende partijen gehoord op de discussienota.

Toch iets opnemen in Omgevingsvisie. Hoe denkt Gedeputeerde daarover?

Wonen. Er staan nu te weinig handvaten in de visie om ruimte te geven aan de kleine kernen, om aan de randen te kunnen bouwen. Niet alles hoeft binnenstedelijk. Niet goedkeuren dat alles in het groen wordt dicht gebouwd. Nu is het beleid van de Provincie meer een belemmering dan dat zij ervoor zorgt dat er voldoende woningen worden gebouwd.

Schiphol. Eerst het onderzoek over geluidsoverlast en gezondheidsklachten afwachten. Daarom geen extra woningbouw toestaan onder de rook van Schiphol.

Mevrouw De Meij vraagt zich af wat er verder met het verslag gebeurt. Worden er zaken overgenomen?

Provinciale landschappen. Hier is 50PLUS op tegen. Extra meer regels waardoor er helemaal niets meer kan.

Beantwoording tweede termijn door Gedeputeerde Geldhof

In eerste en tweede termijn niet genoemd, maar veel zienswijzen en nagenoeg alle gemeentelijke zienswijzen waren positief over het proces en de inhoud van de Omgevingsvisie. Er zijn 108 zienswijzen geweest, de helft daarvan heeft het proces en de inhoud omarmd. Ook insprekers, de heer Akkerman namens natuurbescherming en Mevrouw Tiel namens bedrijven. Zij adviseren om de Omgevingsvisie ongewijzigd vast te stellen. Er waren ook reacties, maar ook veel complimenten. Die wil Gedeputeerde Geldhof overbrengen naar de ambtelijke organisatie.

De opgave, ambities, bewegingen en ontwikkelprincipes worden omschreven met een oproep toe aanscherping. Gedeputeerde Staten nodigen daartoe uit, zienswijze indienen. Er is veel waardering voor het flexibele karakter. De kritiek van insprekers richt zich niet op de inhoud van de visie. Maar vaak op de discrepantie tussen de visie en de wijze waarop de Provincie nu nog acteert. Er is wantrouwen. Gaat de Provincie de ontwikkelprincipes wel waarmaken? Gaat de Provincie het principe 'Lokaal wat kan, regionaal wat moet' hanteren?

Noordzeekanaal gebied en Havenstad. Harde grens woningbouw Amsterdam om ruimte te bieden aan energietransitie en circulaire economie. Hierdoor ontstaat ten onrechte de indruk dat de hele Havenstad onmogelijk wordt gemaakt. Het plangebied van Havenstad bevindt zich binnen de ring A10. Met uitzondering van een klein stuk in de Sloterdijken. Niet het Sloterdijk waarnaar verwezen werd, waar al ontwikkelingen plaatsvinden. Bij het opstellen van de Visie Noordzeekanaal gebied in 2015 met provinciaal inpassingsplan is de geluidszonering aangepast zodat ontwikkelingen mogelijk werden. Rondom station Sloterdijk kunnen ontwikkelingen plaatsvinden. Maar niet in de Sloterdijken, noordelijk, buiten de ring gelegen. Er kunnen nog dingen plaatsvinden. Dit ontwikkelprincipe is in lijn met de afspraken gemaakt in de Visie Noordzeekanaal gebied 2040 over transformatie van delen van het havengebied. Dit ontwikkelprincipe richt zich niet op Havenstad, maar op de beweging van oprukkende woningbouw van stad naar havengebied op de lange termijn.

Er zijn ambities op gebied van circulaire economie en energietransitie. Daarvoor is ook ruimte nodig. Er zijn in Amsterdam en binnen MRA voldoende woningbouwlocaties voor de woningbehoefte in beeld. Woningbouwplannen in het Noordzeekanaal Havengebied buiten ring A10 zijn daarvoor niet nodig.

Zijn er op termijn innovatieve concepten, die tegemoet kunnen komen aan problemen zoals geluidszonering, waardoor er meer mogelijkheden zijn om te bouwen, dan zijn Gedeputeerde Staten bereid om mee te denken. Als de bedrijven die er nu zitten zich transformeren tot de circulaire economie en energietransitie, dan gaan deze meer geluid produceren. Daar moet rekening mee worden gehouden. De Omgevingsvisie gaat over de balans tussen economie en leefbaarheid en gezondheid.

Vereenvoudiging landschapsregime. Gedeputeerde Geldhof heeft niet gezegd dat Gedeputeerde Staten het zelf ook niet weten. Geprobeerd om iets neer te zetten in de richting waarin ze denken, kennelijk niet de juiste woorden gevonden. In de visie wordt een onderscheid gemaakt, niet tussen twee soorten regimes, maar tussen twee soorten gebieden. Gebaseerd op het draagvermogen van de diverse landschappen in deze gebieden. Er zijn gebieden waar het landschap meer en grote ontwikkelingen kan dragen en gebieden waar het landschap kleinschalige ontwikkelingen kan dragen die bijdragen aan behoud en versterking van het landschap. Voor beide categorieën geldt ook de Ladder voor Duurzame Verstedelijking. En ook de ontwikkelprincipes van de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Het landschap wordt in de gaten gehouden. Welke ontwikkelingen kunnen plaatsvinden, kwaliteit en waarde van het landschap worden op peil gehouden of versterkt. Voor gebieden die kleinschalige ontwikkelingen kunnen dragen, komen in de Omgevingsverordening, bovenop Ladder en Leidraad, regels gericht op behoud, met oog voor ontwikkelingen die passen bij wezenlijke kenmerken en waarden van het landschap. Zoals ook voor de recreatiegebieden opgesteld. De manier waarop we bescherming aan die gebieden willen bieden, kan op basis van meerdere regimes. Ook denken aan provinciaal landschap. Het aantal landschapsregimes zoveel

mogelijk verkleinen, op basis van wezenlijke waarden en kenmerken gebieden. Gebied specifiek invulling aan bescherming geven, maatwerk. Vasthouden aan ambities in Koers. Vereenvoudiging staat centraal. Er zou tekstverduidelijking kunnen komen, maar dat is nu aan Provinciale Staten. De tien punten door de heer Papineau Salm: nog iets wijzigen, dan is dit het moment, het woord is nu aan Provinciale Staten.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) mist de affiniteit van het gebied. Mensen die daar wonen, herkennen zich niet in de tekst. De link naar waardevol landschap mist.

Gedeputeerde **Geldhof** antwoordt dat het aan Provinciale Staten is. We hebben een Leidraad Landschap- en Cultuurhistorie. Per gebied wordt omschreven wat daar bijzonder aan is. Als er ontwikkelingen zullen plaatsvinden, hoe ervoor zorgen dat het landschap versterkt kan worden. Niet om dingen tegen te houden, maar om ervoor te zorgen dat het waarde blijft behouden. Als dat niet duidelijk is, dan is het woord aan Provinciale Staten.

Mevrouw **Van Andel** (CDA) vraagt of alle gebieden in Noord-Holland of in categorie 1 of in categorie 2 vallen. Of zijn er ook landschappen die onder geen van die twee categorieën valt?

Gedeputeerde **Geldhof** antwoordt dat Natura 2000 gebieden onder geen van tweeën vallen. Aan die gebieden kunnen wij niet aan tornen.

Mevrouw **Van Andel** (CDA) vraagt of er ook gebied is waar geen beschermingsregime voor geldt, waar alles mag?

Gedeputeerde **Geldhof** antwoordt: binnenstedelijk.

De heer **Kramer** (VVD) vraagt onder welke categorie bufferzone en weidevogel leefgebieden vallen.

Gedeputeerde **Geldhof** verwijst naar de presentatie over de denkrichting bij het overleg eerder vanavond. Een waarde in een bepaald gebied moet nog nader worden gespecificeerd, dat moet maatwerk worden.

De heer **Kramer** (VVD) verwijst naar de discussie in de Staten over weidevogel leefgebieden. Dat moet aan bepaalde criteria voldoen, aantal weidevogels en kansrijk zijn. Hoe kun je dat scharen in zo'n categorie? De heer Kramer zou meer duidelijkheid willen over hoe Gedeputeerde Staten dat gaan uitwerken in de Omgevingsverordening.

Gedeputeerde **Geldhof** verwijst naar de presentatie. Bijvoorbeeld een weiland waar acht regimes op liggen. Op welke wijze kunnen we de regimes die er nu zijn, op een andere manier vervatten. Ideeën en voorstellen worden uitgewerkt, die worden ambtelijk terug gelegd in alle regio's. In twee rondes wordt dat verder uitgewerkt. Vervolgens bestuurlijk de rondes langs. De uitwerking van visie naar verordening wordt ambtelijk en bestuurlijk voorbereid. Dat voorstel komt weer naar Staten. Tekstwijziging in visie, dan nu aan Provinciale Staten om dat erin te zetten.

Mevrouw **Strens** (D66) vraagt waarom er dan nu al nadrukkelijk is gekozen voor de twee soorten gebieden? Als er nog zoveel moet worden uitgewerkt, waarom dan op deze manier al vaststellen?

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of dat betekent dat we alle regimes die er nu zijn vasthouden totdat de Omgevingsverordening er is?

De heer **Klein** (CU-SGP) is verbaasd dat Gedeputeerde Geldhof zoveel woorden nodig heeft om het uit te leggen en het dan aan Provinciale Staten laat om een voorstel tot tekstwijziging te doen. De tekst "In principe onderkennen we twee soorten gebieden." veranderen in "We onderkennen meerdere soorten gebieden." De zin "Deze benaderingswijze betekent een eenvoudig landschappelijk regime met twee soorten gebieden." veranderen in "Deze benaderingswijze betekent een vereenvoudiging van het landschappelijk regime met minder soorten gebieden." Wat is het advies van Gedeputeerde Geldhof?

De **voorzitter** onderbreekt de heer Klein en zegt dat dit niet de manier is. Hij stelt voor dat de heer Klein met een interpellatie komt bij de Staten.

Gedeputeerde **Geldhof** vervolgt haar beantwoording.

Gebieden en regimes worden door elkaar gehaald. Er zijn gebieden met regimes en er zijn gebieden zonder regimes. Op de gebieden zonder regimes geldt de Ladder Duurzame Verstedelijking en de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Er zijn ook gebieden waar nu bijvoorbeeld acht regimes gelden. Die proberen we te verminderen en te vereenvoudigen. Het gaat naar draagvermogen van de diverse landschappen in de gebieden. Die slag maken we nu. Iedereen wordt daarbij betrokken. Gedeputeerde Staten staan open voor verbeteringen om het voor iedereen helder te maken. Het is nu aan Provinciale Staten om met die laatste slag te komen.

De heer **Kramer** (VVD) heeft een vraag over het proces. De Omgevingsverordening komt hierna. Over landschappen met meerdere regimes moet wel duidelijk zijn wat de splitsing is tussen categorie 1 en 2. Bijvoorbeeld welke categorie komt er op weidevogel leefgebieden en bufferzones?

Gedeputeerde **Geldhof** heeft het zo niet bedoeld. De bedoeling is niet, valt het weidevogel leefgebied in categorie 1 of 2. Er zijn veel regimes. Die liggen in lagen over elkaar. Dat is heel verwarrend voor de buitenwereld, dat moet eenvoudiger. Provinciaal landschap kan er ook in voorkomen.

De heer **Kramer** (VVD) is op zoek naar een goede formulering voor eventuele toetsing door de rechter. Aanwijzen waarom een bepaalde categorie op een landschap zit.

Gedeputeerde **Geldhof** antwoordt dat een visie zelfbindend is. Aan een verordening kun je rechten ontnemen. Waarom opnemen? De rechter toetst aan de verordening zelf. Niet aan hoe de verordening tot stand is gekomen. De verordening is wat de Staten in meerderheid vaststellen.

Gedeputeerde **Geldhof** vervolgt haar betoog.

Plan MER. In aanvulling op MER te beschrijven welke verdergaande beleidsopties voor gekozen ontwikkelprincipes bestaan, waarmee de ambities wel kunnen worden gehaald. Wat betekenen deze opties voor andere ambities? Gedeputeerde Staten zijn zich bewust dat de geformuleerde ambities en complexe opgaven niet door de Provincie alleen kunnen worden gehaald. Afhankelijk van samenwerking met andere partijen. Het uitwerken van de ontwikkelprincipes, volgens advies commissie MER, zal niet leiden tot meer zekerheid over het realiseren van de ambities. In de uitvoeringsfase willen we effecten kunnen beoordelen. Parallel aan het opstellen van de Omgevingsvisie met plan MER, wordt een doorlopende effectmonitor ontwikkeld. Die zal gaan functioneren als vinger aan de pols. Informatie uit plan MER en de hierin toegepaste indicatoren zijn basis geweest voor de Effectmonitor. Naar verwachting in voorjaar 2019 operationeel. Alles wat wij doen is conform commissie MER. Plannen bij programma's, indien nodig. "Ook alternatieven aandragen, dat is niet gedaan, want dat is een verplichting." Dat is niet correct. Plan MER is niet verplicht. Dat is eigen initiatief geweest. Voldoet die aan de eisen? Daar gaan we vanuit, de commissie heeft hier niets over gezegd. Komt er nog meer? Commissie MER reageert niet meer op wat hier nu ligt. Er komt niet meer. Plan MER is niet verplicht, alternatieven aandragen ook niet, voldoet aan de eisen. Gaande de uitvoering blijven monitoren of we de doelen gaan halen.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vindt dit een bijzonder antwoord. Hij voldoet aan de eisen, maar uit het verhaal van Gedeputeerde Geldhof hoort mevrouw Vermaas dat er niets wordt gedaan met wat commissie MER heeft aangedragen. Dan neemt zij het advies van de commissie MER niet serieus. Waarom aanvulling ingediend als er toch geen reactie komt van de commissie? Mevrouw Vermaas verwacht dat commissie MER nog iets van de aanvulling vindt. Het is wel de bedoeling om alternatieven aan te dragen. Waarom plan MER opstellen als er niets met advies wordt gedaan?

Gedeputeerde **Geldhof** antwoordt dat het niet concreter gaat worden dan het nu is. Dit is een abstractieniveau in de visie. Dan is ook het resultaat van de MER abstract. Een advies is bijvoorbeeld dat je gaat monitoren of met de uitvoering de doelen worden gehaald. Dat nemen we over, er komt een doorlopende monitor. We doen er wel wat mee.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vindt het belangrijk om concreet inzage te krijgen in de milieu effecten van de keuzes die wij maken en eventuele alternatieven. Dat is het doel van de MER. Nu stellen wij de beleidskeuzes vast, geen alternatieven aangedragen. Geen inzicht in milieu effecten van de keuzes die wij maken. Vinger aan de pols houden is mooi, maar mevrouw Vermaas wil nu inzicht in de keuzes tot 2050.

Gedeputeerde **Geldhof** antwoordt dat wij twee adviezen wel degelijk overnemen. We gaan structureel monitoren en we hebben een aanvulling (Tauw). Concreter dan dit wordt het niet.

Gedeputeerde **Geldhof** vervolgt haar betoog.

Provinciale belangen en doelen. Onze Omgevingsvisie bindt alleen ons als provincie. Gemeenten worden wel geacht bij de opstelling van hun omgevingsvisies, waaraan zij gebonden zijn, rekening te houden met die van de provincie. Ontwikkelprincipes geven richting aan gemeentelijke ambities en kunnen deze ondersteunen. De Omgevingsverordening is gericht op de juridische doorwerking naar onder andere gemeentelijke omgevingsplannen. Zoals in de presentatie uitgelegd. Bij het opstellen van de Omgevingsvisie heeft de Provincie nauw samengewerkt met de gemeenten. Inhoud zoveel mogelijk afgestemd op de omgevingsvisies van gemeenten en regio's.

Concrete kaarten passen niet bij een flexibele Omgevingsvisie. Maar wel indicatief.

Wonen. Er werd gezegd, het staat niet in Omgevingsvisie, voor wie moeten we bouwen? Op bladzijde 17 staat "De Provincie Noord-Holland wil ook in de toekomst een provincie zijn voor iedereen ..." (niet alleen ouderen, jongeren, hoger of lager opgeleiden) "... om onze provincie sociaal inclusief te houden." Ontwikkelprincipe 12 op bladzijde 42: "Nieuwe ontwikkelingen van woningbouw en voorzieningen worden geconcentreerd in kernen, passend bij de rol van de kernen in het regionale netwerk en voegen zich naar de vraag op basis van de meest actuele cijfers." Als er in actuele cijfers ouderen, jongeren, of allebei zitten, daar wordt het op aangepast. Het is flexibel. De Omgevingsvisie richt zich op onze lange termijn ambities en lange termijn doelen voor de ontwikkeling van de leefomgeving. Ontwikkelprincipes geven houvast naar de toekomst toe omdat ze op hoofdlijnen beschrijven hoe wij ontwikkelingen in de leefomgeving voor ons zien.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) heeft een vraag over de cijfers. Komen die van gemeenten? Of gestuurd vanuit Provincie? Of komt het in deze nieuwe vorm te liggen bij de berekeningen die gemeenten maken? Daar wordt veel om gevraagd. Mensen willen toe naar cijfers die in de regio's spelen. Is die ruimte aanwezig met deze formulering?

Gedeputeerde **Geldhof** antwoordt dat de Provincie kijkt naar hoe de bevolkingsprognose zich ontwikkelt. Dit wordt gebaseerd op rijks cijfers van het CBS, Planbureau voor de leefomgeving, Primos. Wij kijken met de informatie die wij specifiek hebben van verhuisbewegingen, demografische ontwikkelingen en economische verwachtingen. Zo worden de verbijzonderingen gemaakt. Nu en in de toekomst. De cijfers worden geactualiseerd als er aanleiding toe is.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) stelt dat de gemeente een andere berekening heeft over behoefte voor ouderen in Schagen. Hoe gaan we daarmee om? Is er ruimte dat de gemeenten sterker bepalen?

Gedeputeerde **Geldhof** antwoordt dat de prognoses van Provincie Noord-Holland zijn gebaseerd op landelijke cijfers, met provinciale kennis. Samen met de regio's aan de slag om met hen en hun eventuele specifieke cijfers de verfijning te maken naar de regio's toe. Los van het ontwikkelprincipe dat het gaat om de meest actuele cijfers.

We gaan uit van een vraag gestuurde ontwikkeling. Deze vraag wordt afgelezen aan de hand van demografische ontwikkelingen, periodieke monitors over woonwensen. In de Verkenningen van NH2050 is beschreven dat vergrijzing en huishoudensverdunding een duurzame trend is.

Mevrouw **Van Andel** (CDA) vraagt of de Provincie in de cijfers flexibel genoeg kan zijn. Gebaseerd op CBS cijfers die eens per drie jaar worden uitgevraagd, achterstand in cijfers.

Gedeputeerde **Geldhof** heeft gezegd dat deze met regelmaat worden geactualiseerd. Als er aanleiding toe is, bij substantiële trends, dan worden de prognoses meteen aangepast.

De ontwikkelprincipes in de Omgevingsvisie voorzien in het zorgen voor voldoende huisvesting voor ouderen, als daar behoefte aan is. De precieze uitwerking hiervan voor de meer korte termijn, 0-5 jaar, vindt plaats in programma's onder de Omgevingsvisie. Een voorbeeld, momenteel stimuleert de Provincie door middel van regionale actieprogramma's wonen dat gemeenten op regioniveau afspraken maken over wonen. Onderwerpen als levensloop bestendig bouwen worden daarin meegenomen. Regio's kunnen subsidies aanvragen voor projecten over seniorenhuisvesting. Er zijn technische vragen over gesteld. Uit onderzoek door het rijk blijkt dat het aantal ouderen dat woont in een ongeschikte woning beperkt is en niet toeneemt. Gemeenten hebben middelen en instrumenten om dit probleem op te lossen. Dat is geen taak van de Provincie. Wel gemeenten helpen, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van de Woonzorgwijzer. Bijvoorbeeld bij Woonconferentie en participatiebijeenkoms **RAF** Zuid-Kennemerland **IJmond** veel aandacht voor wonen en zorg voor ouderen. Uit hetzelfde onderzoek van het rijk blijkt dat het probleem van ouderen in ongeschikte woningen zich concentreert in stedelijk gebied. Daar is het aandeel appartementen in nieuwe plannen eerder te hoog dan te laag. Bijna al deze appartementen zijn gelijkvloers en voorzien van een lift. In de toekomst zijn geen grote tekorten aan 0-treden woningen te verwachten. Regio's

trekken er hard aan om de woningvoorraad af te stemmen op de woonbehoefte en zorg op maat te leveren.

De heer **Kramer** (VVD) had in de eerste termijn nog een vraag gesteld over het loslaten van de MRA regio ten opzichte van de regio Noord-Holland Noord met de woningaantallen.

Gedeputeerde **Geldhof** zegt dat de heer Kramer een ander punt aanhaalt over de woningaantallen. Anderen over woningen voor senioren en betaalbare woningen. In de filosofie van de Koers staat dat de opgave centraal staat. Die opgave halen we op, wat is er nodig, waar is er nodig, hoeveel zijn er nodig, betaalbaar, 0-treden, nabijheid van voorzieningen. Dat wordt vertaald naar de regio's, die zijn verantwoordelijk om daar de huizen te bouwen.

Wooncontingenten toedelen doen wij niet. Wij geven richting aan wat planologische ruimte is, wat wij verwachten dat gebouwd zal moeten of kunnen worden. Locaties zijn aanwezig. Gemeenten moeten zorgen voor het bouwen.

De heer **Kramer** (VVD) wil nog graag een punt maken over Amsterdam. College wil inzetten op voornamelijk sociale huurwoningen, middelhuis en een klein deel koop. Komende jaren zijn de koopwoningen al toebedeeld. Is er zoveel behoefte aan sociale woningbouw in Amsterdam?

Gedeputeerde **Geldhof** kan zich hierin vinden, in zoverre dat de hoogte van de huur mede wordt bepaald op basis van de WOZ waarde. Bijvoorbeeld nu particuliere huur van 550 Euro wordt opnieuw beoordeeld en wordt 730 Euro, komt in vrije sector terecht. Particuliere eigenaar kijkt wat het straks gaat opleveren. De woning wordt onmiddellijk verhuurd, er zijn mensen bereid dit te betalen. Het systeem is nu zo dat sociale huurwoningen dreigen, zodra er iemand uit gaat, te verdwijnen uit de sociale woningvoorraad. Dan moet je weer in de betaalbare huur woningen toevoegen.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) reageert op wat de heer Kramer (VVD) zegt. Sociale huurwoningen verdwenen. Door rijksbeleid is het sociale huurbeleid de nek omgedraaid. Dat is de oorzaak waarom niemand meer een woning kan vinden.

De **voorzitter** merkt op dat dit geen interruptie is, maar een stellingname.

De heer **Kramer** begrijpt wat Gedeputeerde zegt over woningen die door het particuliere segment uit het sociale segment worden gehaald. Heeft Gedeputeerde de cijfers paraat hoeveel woningen dat jaarlijks zijn?

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) antwoordt: 34.000 huurwoningen zijn in Amsterdam verdwenen.

De heer **Kramer** (VVD) vervolgt. Verhoudingen nu door College van Amsterdam voorgesteld, is dat wat er vraag gestuurd nodig is?

Gedeputeerde **Geldhof** antwoordt dat er voor de mensen die behoefte hebben aan een sociale huurwoning, moet worden bij gebouwd. Aan de andere kant kijken of we ervoor kunnen zorgen dat de woningen die nu sociale huur zijn, sociaal te houden. En dat middelhuis niet ineens veel duurder wordt. Op de lange termijn zijn er meer instrumenten nodig om te zorgen voor een evenwichtige woningvoorraad. Die liggen niet altijd bij ons.

Gedeputeerde Geldhof vervolgt haar betoog.

Zijn de binnenstedelijke locaties in beeld? Ja, die zijn bij de technische briefing gepresenteerd.

Kunnen de Noord-Hollandse gemeenten hiermee uit de voeten? De inspreker namens Schagen van vorige week was blij verrast met de wijze van beantwoording. De gemeenten kunnen hiermee uit de voeten.

Texel heeft een status aparte in verband met probleem seizoenskrachten. Er zijn mogelijkheden om verder te gaan met datgene waar hun probleem ligt.

Gedeputeerde Geldhof doet de **toezegging** dat ze binnenkort contact met Texel opneemt om de mogelijkheden te bespreken. Gedeputeerde Geldhof zal **terugkoppelen** naar de commissie.

De vraag is of zij zelf de mogelijkheden in handen hebben om het probleem op te lossen.

Infrastructuur en beter benutten. Conform de Koers, geldt dat voor alle modaliteiten, dus ook de weg.

De **voorzitter** noemt nog dat digitalisering concreter zou worden. Daar schrijft Gedeputeerde Loggen iets over.

Terugkoppeling resultaten Texel horen we graag.

Er zullen namens diverse partijen amendementen worden voorbereid.

Toezegging aan mevrouw Strens over aanpassing haven.

Hiermee is de Omgevingsvisie in de commissie afdoende behandeld. Deze komt terug in de Staten In de eerste termijn op 12 november en in de tweede termijn op 19 november. Daar is gelegenheid voor tekstvoorstellen en amendementen. Indien er tekstvoorstellen worden voorbereid, van tevoren duidelijk aangeven dat er een preadvies kan worden gegeven.

De vraag van de heer **Klein** (CU-SGP) over mobiliteit is niet beantwoord. Waarom hebben Gedeputeerde Staten modal shift niet overgenomen?

De **voorzitter** geeft aan dat hierover een amendement kan worden geformuleerd. Is vorige week geformuleerd door Gedeputeerde Post.

Gedeputeerde **Geldhof** vult nog aan dat wij volgen wat er in de Koers staat. Daar komt geen ander antwoord op.